

En dan v letu

Dan žena prav gotovo ni in ne bi smel biti to, v kar ga spremenijo številne družine in mnogo delovnih organizacij: v dan pozornosti s cvetjem in darili, ko se možje in otroci poskušajo oddolžiti za malomarnosti in brezbržnosti in morda brezobzirnosti ter krivice, storjene med letom, in ko se v delovnih organizacijah z govori na proslavah, s čestitanjem in z vztrajanjem pri polnih kozarcih pozno v noč, poskušajo oddolžiti tovarišicam pri delu za vse tisto delo, česar med letom ne rešujejo v duhu načel socialistične družbe, pa naj gre za samoudeležbo v samoupravljanju, za močno delo žensk ali za površen odnos do nosečnic in mladih mater. Ko se v jutranjih urah konča zadnja izmed proslav in zabav v gostiščih, se za delovno ženo prične prav takšen dan, kakršen se v njenem življenju vrstijo drug za drugim:

obremenitev s tremi poklici, na delovnem mestu, v gospodinjstvu in materinstvu. Seveda ni tako v vseh družinah. Ta najmanjša celica človeške družbe se vendarle spreminja in poskuša napredovati. Žal je to spreminjanje ponekod zelo počasno ali ga sploh še ni. Vsakdanjost zaposlene žene in matere je odvisna od kulture okolja, v katerem dela in živi. Ljudje s srčno kulturo se borijo proti medsebojnemu izkoriščanju in podrejanju človeka, toda kulture in občutka za socialno pravičnost ne more nihče nikomur vsiliti. Ali ju imamo, ali ju nimamo.

Ko se bo svet v celoti zavedel vloge in pravice ter enkratnosti slehernega človeka, potem bo dan žena postal nekaj čisto drugega kot danes. Ne bo več samo dan v letu, ko je ženska zapažena na vseh toriščih svojega življenja in delovanja, marveč bo samo spominski dan, ki bo potrjeval pravične, poštenne in svobodne medsebojne odnose pravičnih, poštenih in svobodnih ljudi.

Poslovali smo v izredno težkih pogojih. Poslovanje so spremljali stabilizacijski ukrepi, ki so utesnjevali naše poslovanje. Kljub vsemu smo zaključili poslovno leto 1972 z ugodnimi rezultati. Poslovno poročilo je obravnaval centralni delavski svet in potrdil zaključni račun o poslovanju tudi na delavskih svetih po obratih.

Centralni delavski svet je 5. marca obravnaval zaključni račun. Razčlenjenega poročila o poslovanju, ki obsega preko 100 tipkanih strani, ni bilo mogoče pripraviti v tako kratkem času, zato so člani prejeli izvleček iz poslovnega poročila, v katerem so strnjeni važnejši podatki o poslovanju za minulo bilančno obdobje.

Splošni družbeni pogoji poslovanja so terjali od našega kolektiva, da je svojo poslovno politiko za leto 1972 prilagodil odnosno oblikoval tako, da bi se kar najuspešneje prilagodil nastopajočim pogojem gospodarjenja, ki so nastopili v zvezi z ukrepi, da se zagotovi stabilizacija v našem gospodarstvu.

Osnovni cilji poslovne politike so bili zato v letu 1972 usmerjeni v čim uspešnejšo prilagoditev družbenim stabilizacijskim in reformskim ukrepom. To je pomenilo, da se aktivnost podjetja še izdatneje usmeri k razreševanju notranje problematike, k boljši organizaciji dela, analizi tržišča in doseganju večje notranje čvrstosti kolektiva.

Na osnovi tako začrtane poslovne politike za leto 1972 so se zgradile tudi temeljne poslovne organizacijske aktivnosti. Tako naj bi dosegli skrajšano vezavo obratnih sredstev, dosledno politiko prodaje, izboljšanje kvalitete dela in tehnološke discipline, predvsem pa naj bi hkrati izpeljali reorganizacijo v smislu

nove delitve dela po obratih, kar zadeva celotni proizvodni program IMV.

Ko podajamo poročilo o zaključnem računu za 1972, moramo že na začetku povedati, da je za nami eno najtežjih obdobj, saj nas je spremljala in utesnjevala dosledna restriktivna gospodarska politika, katero so občutile najbolj tiste gospodarske organizacije, ki imajo veliko zunanjetrgovinsko izmenjavo. Konec leta 1971 je jugoslovansko gospodarstvo zašlo v ponovne težave. Posledica tega je bila vrsta stabilizacijskih ukrepov: najprej splošna zamrznitev cen, nato devalvacija in konec leta še paket ukrepov z deviznega, zunanjetrgovinskega in kreditnomonetarnega področja.

Vse to je ustvarilo še težje pogoje gospodarjenja prav tistim gospodarskim organizacijam, ki so močno vključene v mednarodno menjavo. Zaradi tega smo na začetku 1972 morali menjati naš gospodarski plan. To ni bilo enostavno. Vendar nam uspeh poslovanja zdaj kaže, da smo ravnali prav.

Najtežji položaj je nastal na področju proizvodnje odnosno prodaje osebnih vozil. Podražitev uvoznega materiala ter znižanje izvoznih refakcij sta narekovala, da s povečano ter bolje organizirano proizvodnjo prikolic pokrijemo dodatne stroške. Istočasno so nam višje cene uvoznega materiala ob zamr-

znitvi domačih prodajnih cen onemogočile nadaljnje uspešno razvijanje proizvodnje osebnih vozil. Zato je bila proizvodnja osebnih vozil ustavljena, delovna sila pa razporejena na delo v proizvodnjo dostavnih vozil in v proizvodnjo prikolic. To je omogočilo poleg ostalih ukrepov realizacijo povečanja programa proizvodnje prikolic in proizvodnje dostavnih vozil. Ob tem se moramo spomniti tudi na težave, ki so spremljale poslovanje zaradi dobave materiala, tako od domačih kooperantov kakor iz uvoza. Bili smo v pogojih, ko nam naši kupci zaradi nelikvidnosti niso plačevali. Zvezni izvršni svet je omejil reeskontne kredite za izvoz, za pripravo izvoza pa jih tako rekoč v celoti ukinil. Tedaj smo v nelikvidnost močno zagazili tudi mi.

V TAKŠNIH POGOJIH NI BILO LAHKO POSLOVATI, TODA KLJUB TEMU JE BILANCA UGODNA.

Pogoji gospodarjenja so se zaostriili že ob koncu leta 1971. Naše podjetje so predvsem prizadele: zamrznitev cen, ki je veljala prvo polovico leta 1972, in posledica devalvacije ter spremembe v zunanjetrgovinskem režimu in kreditnomonetarni politiki. Kljub pravilni usmeritvi v proizvodnem programu in pravočasni pripravi na stabilizacijske ukrepe so se še težji pogoji gospodarjenja odrazili v poslovnem rezultatu za leto 1972.

Za leto 1972 so samostojno ugotavljale in delile dohodek tri samostojne organizacije združenega dela:

– IMV Novo mesto z obrati Brežice, Mirna, Suhor, Črnomelj, Semič in Šentjernej, ki se je pripojil 1. 3. 1972,

Zastopstvo inozemskih firm Ljubljana, in

Tovarna servisne opreme Beli Manastir.

Iz primerjalnih tabel je razvidno, da se je celotni dohodek podjetja povečal za 21 %, porabljena sredstva pa kar za 24 %. Povečanje stroškov so povzročile predvsem zvišane cene reprodukcijskega materiala in proizvodnih storitev. Največji porast je razviden pri amortizaciji osnovnih sredstev, in sicer za 81 %. Tudi v letu 1972 smo imeli stopnje pospešene amortizacije v višini stopenj iz leta 1971, vendar se je osnova za obračun močno povečala po zaključnem računu za leto 1971 z dokončanjem objektov, ki smo jih zgradili v preteklih letih.

Hitrejše naraščanje stroškov je povzročilo, da se je dohodek podjetja povečal le za 8 %. Na zmanjšanje dohodka je vplival tudi zakon o ugotavljanju vrednosti zalog in povpraku finančnega rezultata za del v določenem času neizterjanih terjatev, po katerem smo bili za leto 1972 dolžni odpisati 12,5 % terjatev, ki so bile na dan 31.12. 1972 starejše od 90 dni. Ta odpis je znašal 6.687.539 din ali 3,34 % doseženega dohodka. Vse to je občutno vplivalo na zmanjšanje akumulacije, ki se je znižala kar za 12 %. V delitvi dohodka so se občutno zvišale pogodbene in zakonske obveznosti, kar je predvsem posledica zviševanja obrestnih mer

	1971	1972	indeks
celotni dohodek	817.611.266,76	989.372.109,36	121
porabljena sredstva	640.346.295,59	769.425.917,47	124
dohodek	177.264.971,17	192.946.191,89	108
pogodbene obveznosti	28.968.849,38	32.630.982,10	113
zakonske obveznosti	1.982.087,75	3.921.220,47	198
sredst. za stanov. izgradnjo	2.884.730,13	4.459.387,53	154
osebni dohodki	79.587.961,49	107.731.591,94	135
rezervni sklad	2.032.196,25	3.737.568,80	183
poslovni sklad	54.437.453,52	34.300.236,50	63
sklad skupne porabe	7.371.692,65	6.115.204,55	82

IMV Novo mesto	184.033.673	170.998.764	108
Zastopstvo Ljubljana	2.404.451	1.668.030	144
IMV Beli Manastir	6.508.068	4.598.177	141
	192.946.192	177.264.971	108

Akumulacija po organizacijah združenega dela:

	1972	1971	indeks
IMV Novo mesto			
ostanek za sklade	42.741.165	62.838.534	
amortizac. za nad. p. s.	23.681.123	12.463.831	
	66.422.288	75.302.365	88
Zastopstvo Ljubljana	971.526	628.800	154
Beli Manastir	440.317	365.323	120
S k u p a j:	67.834.131	76.296.488	88

za bančne kredite. Hitreje od dohodka so naraščala tudi porabljena sredstva za osebne dohodke, za katere je bilo porabljeno 35 % več sredstev kot v letu 1971. To zvišanje je deloma posledica povečanja števila zaposlenih v višini 11 % in nujnega povišanja osebnih dohodkov zaradi povečanja življenjskih stroškov v letu 1972.

v primerjavi z letom 1971 zmanjšala za 17 %, kljub povečanju dohodka, ker so se hkrati povečala tudi vložena sredstva v poslovanje. Zaradi spremembe pri kreditiranju izvoza smo morali najemati več kreditov za izvoz na komercialni kredit, tako da so se vložena sredstva povečala kar za 30 %. Ekonomičnost poslovanja pa se je z ozirom na zvišane stroške zmanjšala za 3 %.

Rentabilnost poslovanja se je

Struktura proizvodnih stroškov za leto 1972 – IMV Novo mesto:

struktura	1972	%	1971	%	indeks
fikсни stroški	195.567.923	26,39	162.253.677	25,97	120
izdeloval. str.	545.568.612	73,61	462.478.409	74,03	117
	741.136.536	100,00	624.732.086	100,00	118
str. mater. rež.	17.596.886	2,37	19.375.598	3,10	90
proizv. stor.	41.465.677	5,59	41.227.477	6,60	100
neproiz. stor.	4.414.554	0,60	3.306.203	0,53	133
dnev. nagr. vaj.	3.571.890	0,48	1.942.942	0,31	183
drugi mat. str.	6.562.677	0,89	6.758.828	1,08	97
amortizacije	30.750.560	4,15	16.821.890	2,69	182
pogodb. obvez.	29.804.089	4,02	28.208.479	4,52	105
zakonske obvez.	7.503.534	1,01	4.571.368	0,73	164
oseb. doh. rež.	53.898.047	7,27	40.040.892	6,41	134
oseb. doh. izdel.	47.799.685	6,45	32.758.417	5,24	145
material. izdel.	497.768.928	67,17	429.719.992	68,79	115
	741.136.536	100,00	624.732.086	100,00	118

Struktura OD

osebni doh. izd.	47.799.685	47,00	32.758.417	44,99
osebni doh. rež.	53.898.047	53,00	40.040.892	55,01
	101.697.732	100,00	72.799.309	100,00

Iz pregleda je razvidno gibanje stroškov v primerjavi s preteklim letom. Hitreje od stroškov izdelave so naraščali fikсни stroški, v katerih je največji porast pri amortizaciji, zakonskih in pogodbenih obveznostih ter osebnih dohodkih in dnevnicah. Osebnih dohodki so se povečali na račun povečanja števila zaposlenih za 11 %, delno zaradi nujnega zvišanja osebnih dohodkov zaradi porasta življenjskih stroškov in uskladitve izplačil s samoupravnim sporazu-

mom, predvsem dodatkov za podaljšano in nočno delo. Stroške proizvodnje so zviševale poleg povečanih cen reprodukcijskega materiala tudi spremembe v zunanjetrgovinskem režimu, saj smo morali čakati na uvozna dovoljenja za nekatere najbolj kritične materiale in je zaradi tega prihajalo predvsem v prvem polletju do zastojev v proizvodnji, ki smo jih morali nadoknaditi z uvajanjem podaljšane delovnika. Zastoje v proizvodnji so prav tako povzročali

materiala domačih dobaviteljev dnih plačil faktur.

Dodatno dajemo še pregled nekaterih stroškov in nadomestil:

	1972	1971	indeks
dnevnice za službena potovanja v državi			
– avtopark	288.735	228.323	126
– servisna služba	397.094	313.614	126
– prodajna služba	129.265	144.290	89
– razvojni sektor	59.888	64.813	92
– nab. sl. in teh.	68.939	26.632	258
– prod. nab. sl. Mirna	56.843	46.062	123
– ostale službe	99.202	69.125	143
s k u p a j	1.099.966	892.859	123
Dnevnice za službeno potovanje v inozemstvo			
– servisne ekipe	188.587	182.886	103
– specializacija	–	108.909	–
– prod. uprav. sl.	64.883	60.936	106
– avtopark	5.242	36.768	14
– ostale službe	86.428	40.349	214
– uvaj. proiz. v novi tov. v Belgiji	1.056.485	–	–
	1.401.625	429.848	326
stroš. rekl. in propag.	4.300.671	6.597.949	65
stroš. sejmov in razstav	2.219.856	1.027.359	216
stroš. reprezentance	698.298	715.417	97

Najbolj so porastli stroški dnevnice za bivanje v inozemstvu, predvsem zaradi uvajanja montaže prikolic v novi tovarni v Belgiji. Znižali smo stroške reklame in stroške reprezentance v smislu stabilizacijskih ukrepov.

OSEBNI DOHODKI

Povprečni izplačani osebni dohodki za leto 1972 na zaposlenega so v primerjavi z letom 1971 večji za 23 %. Povečanje je deloma odraz zvišanja osnov, uvajanja izplačevanja osebnih dohodkov na osnovi cenikov delovnih operacij na novih delovnih mestih, predvsem pa zaradi vskladitve meril interne zakonodaje z merili samoupravnega sporazuma kovinsko in elektro industrije Slovenije. Po teh merilih so se zvišali predvsem dodatki za delo v podaljšanem delovnem času in nočno delo. Zaradi nadomeščanja zastojev proizvodnje, ki so nastali zaradi nerednih dobav materiala, je bilo opravljenih 490.008 ur v podaljšanem delovnem času in v dela prostih dneh.

Celotna masa izplačanih osebnih dohodkov se je gibala v okvirih določb samoupravnega sporazuma. Dosežena razmerja v delitvi dohodka so v skladu z dogovorjenimi merili v samoupravnem sporazumu. Dosežena stopnja akumulacije znaša 12,57 %, minimalna stopnja akumulacije, zahtevana po samoupravnem sporazumu, pa bi

bila 3,46 %. Zaradi tega je podjetje doseglo faktor stimulacije za povečanje določenih kalkulativnih osebnih dohodkov 1,2469, kar pomeni 25 % povečanje določenih kalkulativnih osebnih dohodkov, ki so se izračunali na osnovi strukture zaposlenih delavcev.

INVESTICIJE IN OSNOVNA SREDSTVA

Podjetje je že v letu 1971 svojo investicijsko politiko prilagodilo novim stabilizacijskim ukrepom. Odredki smo se vsem novim investicijam, da bi lahko zagotavljali lastna obratna sredstva, potrebna za proizvodnjo. V letu 1972 smo le dokončevali objekte, za katere so bila zagotovljena sredstva in se je izgradnja začela že v preteklih letih. V skupnih investicijskih naložbah ima velik delež nabava sodobne tehnične opreme, ki skrajšuje vrednost uvoženega materiala.

Gradbena dela so se izvajala le na sledečih objektih:

tovarna avtomobilskih prikolic Brežice,
tovarna Podgorje Šentjernej, dokončanje skladiščne hale, dokončanje in notranja ureditev poslovnih prostorov v Beogradu

TOVARNA AVTOMOBILSKIH PRIKOLIC BREŽICE:

Izgradnja objekta se je začela že v začetku leta 1971. Med izgradnjo je prišlo do spremembe

centur so se prilagodile potrebne energetske in tehnološke instalacije. Vzhodno od proizvodne hale je zgrajen energetski objekt, v katerem je kotlarna, kompresorska postaja in pomožne delavnice. Južno od tega objekta je zgrajena tudi tipska trafo postaja 630 KVA. Urejena je tudi dovozna cesta in tovarniško dvorišče.

25. 12. 1972 je bil izvršen tehnični pregled objektov. Komisija ni imela pripomb na izvršena dela, razen manjših pomanjkljivosti.

Asfaltiranje platojev in postavitve tovarniške ograje ter namestitve čistilne naprave za fekalne odplake bomo dokončali v prvi polovici leta 1973.

Predvidena gradnja industrijskega tira je v pripravi. Idejni projekti so izdelani v treh variantah, potrebno se je še odločiti za ustrežno varianto, ki bo osnova za izdelavo glavnega projekta.

V tovarni je že v novembru stekla poskusna proizvodnja in smo vsled tega objekt aktivirali v osnovna sredstva

Ob pripojitvi mizarskega podjetja Podgorje Šentjernej je imelo podjetje gradbeno zgrajeno osnovno halo z aneksom v velikosti 73 x 45 m.

V letu 1972 smo dokončali osnovno halo z aneksom ter zgradili energetski objekt velikosti 21 x 9 m, ki obsega kotlarno, kompresorsko postajo, transformatorsko postajo in pomožni prostor. Energetski objekt je zgrajen tako, da obsega perspektivne kapacitete za nadlajno razširitev tovarne.

Zaradi nove tehnologije je bila v osnovni hali porušena lakirnica in sanitarno vozlišče. Pri tehničnem pregledu objektov komisija ni imela posebnih pripomb.

ureditev sanitarni v aneksu bomo dokončali v prvi polovici 1973. Tehnološke instalacije bomo izvajali vzporedno z montažo opreme.

III. faza izgradnje avtomobilске tovarne je bila zgrajena kot skladiščna hala za potrebe proizvodnje avtomobilov. Objekt je bil gradbeno dokončan v letu 1971, v letu 1972 pa smo izvršili potrebne instalacije za nemoteno uporabo hale. Zaradi spremembe namembnosti in uvajanja proizvodnje v tem objektu je potrebno izvesti še tehnološke instalacije in montažo opreme za proizvodnjo.

Služba izgradnje investicijskih objektov in investicijskega vzdrževanja je poleg rednih investicijsko vzdrževalnih del, kjer je intenzivno delala na uvajanju preventivnih principov vzdrževanja opreme, proizvodnje, energetike in objektov, delala tudi na montažah in instaliranju posamezne opreme, ki je bila potrebna za izboljšavo tehnoloških in ekonomskih pogojev.

Redno je spremljala energetske porabnike elektrike, vode, zraka, vroče vode in plina, na osnovi česar je analitsko ugotavljala ekonomsko in racionalno porabo.

V letu 1972 smo občutno znižali proizvodnjo osebnih avtomobilov zaradi problemov, ki so nastopili vsled nesolidnega poslovanja v dobavah sestavnih delov našega partnerja BLMC iz Anglije. Poleg tega je zvezni izvršni svet decembra 1971 zamrznil cene, po enem mesecu pa razvrednotil dinar za 18,5 %, vsled česar je nabavna vrednost materiala za proizvodnjo osebnih vozil postala višja od maloprodajne cene vozila. Eno z drugim je pogojilo odločitev organov upravljanja, da se pro-

dukcijski stroški v ostalih nekaj mesecih opusti, v ostalih pa omeji na dokončanje nekompletnih vozil in setov materiala.

Hkrati smo pomembno povečali proizvodnjo dostavnih avtomobilov. Leta 1971 smo izdelali skupno 2643 kom. vseh tipov, medtem ko smo leta 1972 izdelali 3555 kom. Proti koncu leta je bilo montirano 230 terenskih vozil znamke Land Rover kot začetek novega proizvodnega programa. Zaradi socializmu in samoupravljanju sovražnega delovanja nekaterih novinarjev pa nam je to sodelovanje za naprej onemogočeno.

Na področju proizvodnje prikolic smo se v preteklem letu lotili kompletne reorganizacije proizvodnje, in sicer na planu konstrukcijskih in tehnoloških

del. Kljub ogromnemu delu na področju reorganizacije (delitev programa med Belgijo, Brežicami in Novim mestom ter Črnomljem, Suhorje, in Šentjernejem) je bilo izdelanih 12.323 prikolic ter izvoženo v Belgijo 920 kompletov delov za montažo prikolic.

To je samo izvleček iz posebnega dela poslovnega poročila. Centralni delavski svet je naložil centralnim službam in poslovnemu sekretariatu, da do druge seje pripravijo celotno gradivo – kot material za ponovno obravnavo na CDS. Hkrati bo ta material gradivo za obravnavo na delavskih svetih dislociranih obratov odnosno delavskih svetov proizvođenj.

IZ POSLOVNEGA POROČILA

Stabilizacijski davek letos kot akontacija

Tudi v Sloveniji bomo uvedli stabilizacijski davek, ki bo posegel v skupni čisti letni dohodek občanov. Po posebnem zakonu, ki je kot predlog že pred skupščinskimi odbori, je predvideno, da naj bi ga plačevali le občani z več kot 25.000 din skupnega čistega dohodka. Obdavčen pa je celotni čisti dohodek in ne le presežek nad tem zneskom. Davčna osnova bo zmanjšana tako kot pri odmeri davka iz skupnega dohodka občanov le za stroške, ki jih priznava zakon, za vzdrževane člane (za otroka 12.000 din, za druge vzdrževane člane pa 10.000 din).

Davek naj bi bil odmerjen po proporcionalni 1 % stopnji. Ker naj bi veljal od 1. 1. 1973, bo

seveda posegel v skupni dohodek občanov za to leto. V tekočem letu oziroma ob odmeri davka od skupnega dohodka občanov za leto 1972 pa bodo že odmerjene tudi akontacije stabilizacijskega davka, ki bo končno poračunan in dokončno odmerjen ob odmeri za leto 1973. Bo pa ta davek odbitna postavka za odmero davka od skupnega dohodka občanov za leto 1973. Poleg tega je predlagano, da bi se plačani stabilizacijski davek v naslednjih letih poračunal z odmerjenim davkom od skupnega dohodka občanov – v obliki znižanih obveznosti tega davka.

Stabilizacijski davek bo dohodek občin. Po grobih ocenah bodo občine dobile tako okoli 40 milijonov din, ki jih bo vplačalo okoli 200.000 zavezancev davka od skupnega dohodka občanov.

S seje delavskega sveta

IMV – KURIR izdaja delovna skupnost Industrije motornih vozil Novo mesto – Izhaja vsak mesec v 4200 izvodih – Uredništvo in uprava: Novo mesto, Zagrebška cesta 18/20 – Ureja uredniški odbor – Odgovorni urednik Jože Splichal – Stavek, filmi in prelom ČZP DOLENJSKI LIST – Tisk: Tiskarna LJUDSKA PRAVICA Ljubljana

Ob 8. marcu - dnevnu žena

„ALI SE BODO KAJ SPOMNILI NA NAS? NI POTREBNO VELIKO, VSAJ MALO POZORNOSTI SI ŽELIMO,“ je preprosto izgovorila.

Koliko ženskega spoznanja in pristne ženske čustvenosti se skriva v teh skromnih besedah! Kako malo je potrebno, da zadovoljimo čustvenosti naših mater, žena-sodelavk. Samo malo pozornosti, iskren stisk roke, šopek, skromno darilo in priznanje od moških, da je njihovo delo enakovredno in upoštevano – pa je dovolj.

To priznanje predstavlja 8. marec, praznik vseh žena sveta. Vsaj enkrat na leto se spomnimo naših mater-žena, sodelavk in jim iskreno čestitajmo k njihovem prazniku, 8. marcu.

Niso še daleč časi, ko so bile žene zapostavljene, ko njihovo delo ni bilo priznано kot družbeno enakovredno in enako plačano kot delo, če ga je opravil čisto moški. Ni tako dolgo, ko so žene v narodnoosvobodilni vojni dokazale, da so sposobne braniti domovino in pripravljene žrtvovati tudi svoje življenje.

Ob prazniku smo obiskali na delovnih mestih v naši proizvodnji delavke, matere, ki so že dalj časa v IMV.

ANA JUDEŽ

V oddelku opreme prikolic na končni montaži smo srečali Ano Judež. Je ena izmed žensk starejše generacije. Rojena je leta 1926. Tri otroke je vzgojila in vsi so že polnoletni. Mož je bil zaposlen, a je že v pokoju.

Ana se je rada odzvala našemu povabilu s pripombo, da bi bilo bolje, če bi si izbrali kakšno mlajšo. „V Industriji motornih vozil sem zaposlena 12 let. Tu sem se zaposlila, ker je podjetje blizu mojega stanovanja. Takrat nas je bilo vsega skupaj okrog 60 žensk. Marsikaj se je od takrat spremenilo in izboljšalo. Iz manjšega podjetja se je razvila velika industrija. V začetku je bilo težko, težji so bili delovni pogoji, vendar sem danes ponosna, da delam v Industriji motornih vozil.“

Predno sem se zaposlila, smo živeli v siromaštvu. Moževe plače ni bila dovolj, pa še hišo smo gradili. Ko se spominjam nazaj na delo v podjetju, delovno dobo in skrb za družino, si sama komaj predstavljam, da sem to

zmogla. Če se pa ne bi zaposlila, si ne bi mogli ustvariti doma, kakršnega imamo.

Kolektiv IMV je imel vedno razumevanje do žensk in težav, ki jih imamo ženske – matere. Ni lahko vsem ugoditi, ker ima vsaka zaposlena mati svoje težave. Najtežje je v času nosečnosti in po porodu. Za zaposlene delavke bi bilo zelo dobro, če bi podjetje imelo organizirano socialno službo. Veliko stvari bi se dalo rešiti in marsikaj koristnega urediti za zaposleno mater in za podjetje.

Danes se dogaja, da je posameznim, posebno mlajšim delavkam, vsako delo pretežno in prenaporno. Nekatere že kar izsiljujejo lažja dela z zdravniškimi spričevali. Ko pa katera izmed zaposlenih žena resno oboli in ji je potrebno pomagati, pa čestokrat ni več primernega lažjega dela.

8. marec praznujem v zadnjih letih vedno v kolektivu. Pred leti to ni bilo mogoče, saj me je družina preveč obremenjevala. Zaposlena mati je za marsikaj prikrajšana. Zaposlitev pa da ženi posebno zadovoljstvo in občutek, da sama doprinaša za boljše pogoje življenja.“

ANGELCA KASTELIC

V proizvodnji prikolic je veliko zaposlenih žena. Največ jih je v oddelku za izdelavo oken in v adjustaži. Izdelava oken je lahko, lepo delo in žene ga z uspehom opravljajo. V tem oddelku smo se sestali z Angelco Kastelic.

Tudi ona je mati treh otrok v starosti 7, 9 in 11 let. Rojena je bila 1935. V Industriji motornih vozil ji teče že 13. leto. Mož je tudi zaposlen v IMV. Ko smo jo seznanili z namenom našega obiska, je dejala:

„Lepo, da ste se spomnili na nas, zaposlene žene, saj je 8. marec res naš dan, ki se ga vse zaposlene veselimo. V preteklosti sem se zaradi družine za ta dan težko odtrgala od doma. Sedaj bo pa že boljše in upam, da bom 8. marec v bodoče bolj praznovala. Dobro se spominjam, ko sem se zaposlila v IMV, da smo se na delo vozili s tovornjakom, ki je bil zaščiten samo s cerado. In to je bil za tiste čase najboljši prevoz.“

Veliko se je spremenilo v podjetju in uredilo. Sedaj dobimo v podjetju tople obroke malic, imamo svojo garderobo in kar je tudi zelo važno – lažje delo. Žene v Industriji motornih vozil nismo bile nikdar zapostavljene. Zadovoljna sem z delom, imam pa tole pripombo: me, starejše delavke, se počuti prizadete. Danes, ko se zaposli mlada delavka in nauči delati, zasluži enako plačo kot starejša delavka. Plačani smo po učinku in to je najbolj pravično. Učinek na delovnem mestu se da doseči, ko se človek nauči dela. Pripombe imam še na to, da me, starejše delavke, že več let doprinašamo v podjetje, pa za to nismo dodatno nagrajene, tako kot imajo to urejeno v drugih podjetjih.

Zaposlena delavka – mater redno 8-urno delo ne obremenjuje toliko, kot pa podaljšani delovni čas po 12 ur dnevno. V teh primerih je težko urediti in organizirati redno prehrano družine, skrb nad šolskim delom otrok. Tudi za počitek žena čez dan največkrat nima časa. Upam, da se bo z obojestranskim razumevanjem dalo tudi to vprašanje urediti, tako da bo zaposlenim materam olajšano redno delo.“

MARIJA PAVLIN

V lakirnici prikolic smo se pogovorili z Marijo Pavlin. Tudi ona je mati treh otrok, med katerimi ima dvojčka, ki sta dopolnila šestnajsto leto. Tretji otrok je star 4 leta, Marija pa ima 37 let. Mož je zaposlen in

se ukvarja s privatno zidarsko dejavnostjo.

V Industriji motornih vozil se je zaposlila že leta 1962. Po treh letih je morala zaradi družine prekiniti delovno razmerje. „Nisem mogla več vzdržati, ker je družina preveč zahtevala. Leta 1971 pa sem se ponovno zaposlila v Industriji motornih vozil. Za naše podjetje sem se odločila, ker se tu dobro počutim. Delo, ki ga opravljam, ni težko in obsega zaščito lakiranih površin prikolic pred ponovnim lakiranjem v drugi barvi. Za zaposleno mater je najtežje delati v času, ko delamo po 12 ur na dan. Doma je vse narobe in težko je vse urediti. Najtežje pa je za samo mater, ko čez dan ne more počivati, kot bi bilo potrebno.“

Tu v lakirnici imamo velik prepih, ki škoduje zaposlenim delavcem, in tudi na sveže lakirane prikolic se lepi prah. Najbolj so izpostavljeni brizgalci, ki pridejo iz lakirnic prepotenih, potem pa so izpostavljeni prepihu. Za zaposlene žene bi bilo potrebno urediti, da bi v umivalnici imele toplo vodo. Razumemo podjetje, da ne more vsega naenkrat urediti. Upamo pa, da se bo tudi to uredilo, kot se je že marsikaj v korist zaposlenih.

Zadovoljna sem, da podjetje posveča pozornost zaposlenim ženam in spoštuje naš praznik. Želim, da bi dan žena praznovala vse ženske, posebno pa še matere padlih borcev.“

VERA MERHAČ

V avtomobilski proizvodnji smo se pogovarjali z Vero Merhač. Zaposlena je na stiskalnici v oddelku presernica. Je mati in ima 12-letnega otroka. Vera je dopolnila 33 let. Njen mož je zaposlen.

„V Industriji motornih vozil sem zaposlena že dve leti, skupno pa imam že 16 let delovne dobe. Na Dolenjsko sem priseljena in se tu dobro počutim. Delo v Industriji motornih vozil je veliko lažje in bolj urejeno,

kot pa je bilo prej v podjetjih, kjer sem bila zaposlena. Za zaposlitev v Industriji motornih vozil sem se osločila zato, ker ima podjetje urejen prevoz delavcev na delo in ker je podjetje znano in perspektivno.

Zelo mlada sem se zaposlila in si ne morem predstavljati življenja, da bi morala ostati samo doma. Človek, ki ni vključen v delo izven doma, je kot odrezan od sveta. Zaposlitev zahteva od žene-matere veliko obremenitev. Vendar je zato samostojna in tudi finančno prispeva k vzdrževanju družine.

Vodstvo podjetja in predstavljeni razumejo in pomagajo ženam materam, če nastopijo težave glede bolezni ali drugih vzrokov pri zaposleni ali v družini. Dolžnost zaposlenih pa je, da razumejo tudi podjetje in če delo zahteva, da tudi kakšno prosto soboto redno delajo. V skupnem sodelovanju se da marsikaj rešiti in tudi pomagati zaposleni materi.

Težko je za zaposlene žene delo v podaljšanem delovniku, posebno kadar je predviden daljši čas nadurnega dela. Družina to močno občuti in zaposlena žena težko najde počitek.

Za izboljšanje pogojev zaposlene matere, posebno po porodu, bi bilo pomembno, če bi uresničili predlog, da se podaljša porodniški dopust, saj mati po porodu najtežje dela in več izostane z dela, kar slabo vpliva na delovni učinek.

Dan žena sem vedno praznovala, saj je to dan nas žena in spomin na preteklost, ko so bile žene izkoriščane.

ANICA PAKAR

V oddelku mehanske obdelave proizvodnje avtomobilov je zaposlena Anica Pakar. Je skrbna in prizadevna delavka na avtomatu. Je mati dveh otrok v starosti 14 in 15 let. Rojena je leta 1934, mož je tudi zaposlen. V Industriji motornih vozil ji teče že 12. leto neprekinjenega dela.

Predno se je zaposlila v Industriji motornih vozil, je bila 7 let zaposlena v drugih podjetjih. Delala je na raznih strojih. Zasluzki v prejšnjih podjetjih niso bili visoki, zato se je zaposlila v Industriji motornih vozil.

„Ko sem prišla v podjetje, so mi ponudili mesto v strojni obdelavi. Rada sem ga sprejela, ker me delo na strojih veseli. V 12 letih sem opravljala delo na različnih delovnih mestih in se dobro usposobila za samostojno delo. Na stroju, kjer sedaj delam, zaslužim okrog 170.000 S din na mesec. Pogoji za delo so v redu. Sodelavci me upoštevajo in dobro se počutim. Imam pa pripombe: nam, starejšim delav-

cem se ne upoštevajo leta zaposlitve in stalnost pri podjetju in zato nismo dodatno nagrajevani kot imajo to urejeno v drugih podjetjih. Poleg tega so starejši delavci usposobljeni, da lahko opravljajo delo na različnih delovnih mestih in lahko zamenjajo tudi delavce, ki iz različnih vzrokov izostanejo z dela. Dohodki med mladimi in starejšimi delavci so pa za izvršeno delo enaki.

8. marec sem vedno praznovala. To je dan, ki je posvečen nam, materam-ženam. Spoštovanje in praznovanje tega praznika je izraz upoštevanja žena.“

ANICA TURK

V administraciji vodstva proizvodnje avtomobilov je zaposlena Anica Turk. Tudi ona je ena izmed delavk, ki ji teče že 12. leto v podjetju. Je mati dveh otrok v starosti 8 in 13 let. Rojena je bila 1941. leta.

„V Industriji motornih vozil sem se zaposlila, ker je delovno mesto v bližini doma in ker je

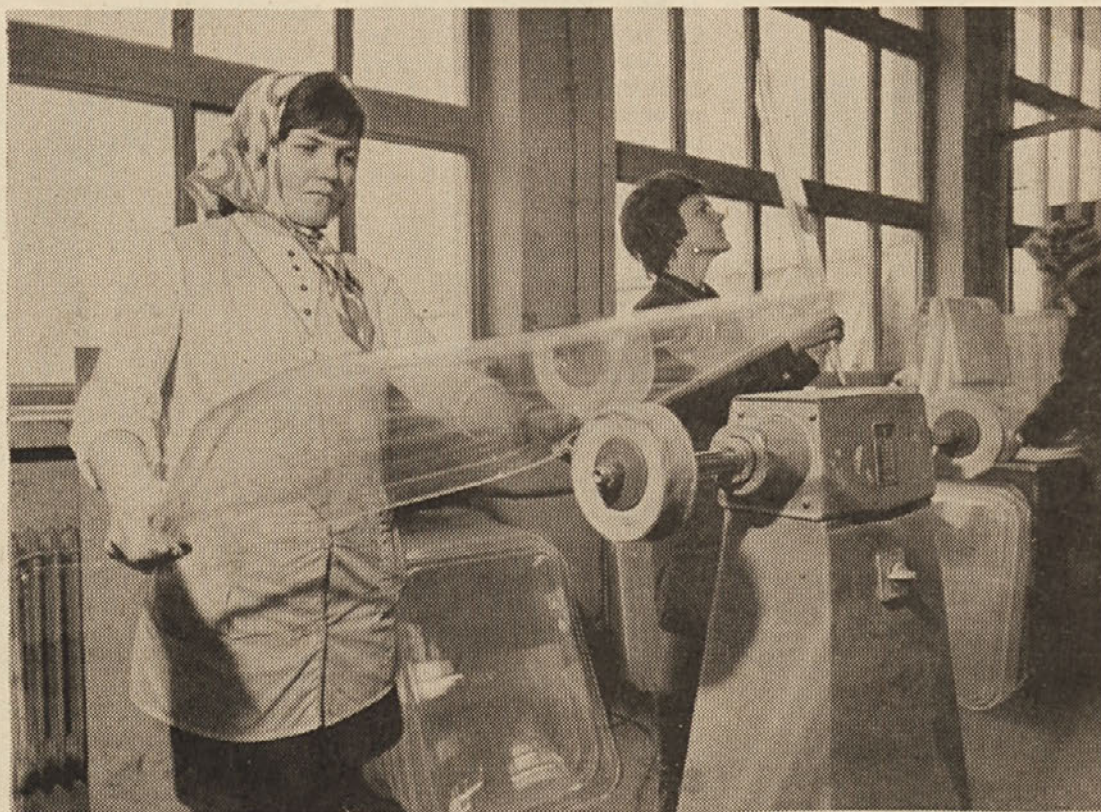
ono podjetje zelo perspektivno. Ni mi žal, da sem se zaposlila v tem podjetju in sem takorekoč

s podjetjem tudi zrastle. Sprejeta sem bila v planski oddelek za razpis delovne dokumentacije. V planskem oddelku sem dobro spoznala dejavnost podjetja in to mi na sedanjem delovnem mestu koristi. Podjetje je v teh 12 letih, kar sem zaposlena, zrastle v močno industrijo. Ponošna sem, da sem zaposlena v takem kolektivu, v katerega sem tudi jaz že vložila svoj delček. Pred leti smo bile zaposlene žene v veliki manjšini, vendar nismo bile nikdar zapostavljene. V kolektivu Industrije motornih vozil je bil vedno dober odnos do žena in 8. marec — dan žena, smo vedno praznovali.

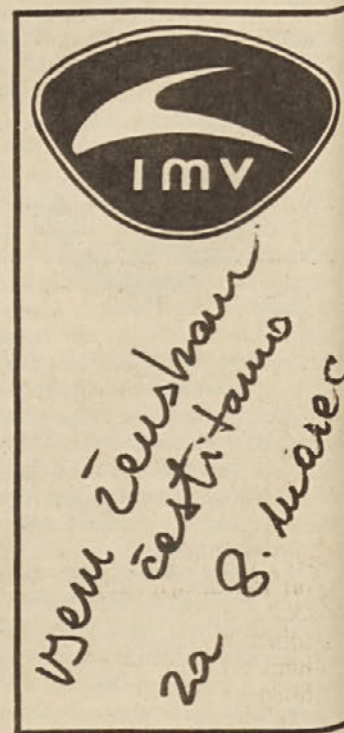
Zaposlene žene v Industriji motornih vozil čutimo, da smo premalo družbeno aktivne. Malo je žena v organih upravljanja in redko se sliši glas zaposlene žene na sestankih. Za tako stanje smo tudi same krive, ker se preveč odtujujemo od te aktivnosti. Težko se odločamo, da prekinemo z običaji, naučenimi v mladosti, da sta ženino delo le dom in družina.

Podjetje vlaga velika sredstva za izobraževanje zaposlenih, vendar se zaposlene žene premalo vključujemo v to. Za izboljšanje pogojev za zaposlitev žena bi predlagala, da se bolj enotno uredi nagrajevanje ter da ni prevelikih razlik med zaposlenimi, ki opravljajo delovno dolžnost na sličnih delovnih mestih.

8. marec sem vedno praznovala in ga bom tudi v bodoče. Ta praznik je tudi priznanje ženam, ki so v preteklosti veliko pretrpele in bile zapostavljene.“

Ob ženskem prazniku — najboljše želje

Dobro zastavljeno delo

V soboto, 17. februarja 1973, so se mladi iz Industrije motornih vozil zbrali na 2. redni seji konference z namenom, da ocenijo enoletno delo aktiva ter sprejmejo akcijski program dela za obdobje februar – maj.

V enoletnem obdobju našega delovanja smo dosegli pomemben uspeh, opravili veliko nalog, ki nam jih je nalagal progra, sprejet na začetku, seveda pa je marsikaj ostalo tudi še neizpolnjenega. „Opozoriti je treba, da se je pri svojem delu mladina srečevala z mnogimi težavami,“ je na začetku poročila poudarila predsednica aktiva Vida Kerin.

Program dela za preteklo obdobje je bil sestavljen iz programov dela osmerih komisij. S svojim delom sta najbolj izstopali komisija za DEO (družbeno ekonomski odnosi) ter kadrovska – disciplinska komisija. Prva je v glavnem zajemala program „AKCIJE 16“, organizirala je predavanje o vključevanju mladih v organizacijo ZM, njihovi vlogi v DO, izvedla pa je tudi anketo o nadaljevanju nedokončane osnovne šole za tiste delavce, ki nimajo končane osemletke. Žal dobro začeta akcija ni dosegla namena, saj se je prijavilo za študij samo 36 kandidatov, to pa je bilo premalo, da bi organizirali izmenski pouk. V šolo se je vpisalo le 12 mladink in mladincev. Druga, kadrovska-disciplinska komisija, je na pragu ponovne aktivnosti mladinskega akta sprejela nalogo, da evidentira vse mlade v podjetju, izvede anketno listo za pobiranje članarine, analizira vse predloge ter priložene spiske finančni službi podjetja, ki je odtrgalo enoletno članarino v znesku 12 ND.

Delo drugih komisij je bilo povezano med seboj, saj so nekatere akcije in naloge bile opravljene s skupnimi močmi in medsebojnim sodelovanjem. Tako je bila skupna in tudi največja akcija v preteklem obdobju organizacija „Srečanja“ mladih iz Tomosa, TAM in IMV, s katerim so mladi proslavili mesec mladosti in Titov rojstni dan.

V času kolektivnega dopusta so mladi organizirali 10-dnevno letovanje na morju za vse tiste, ki zaradi finančnih ali pa drugih razlogov niso sami odpotovali kadrovska-disciplinska komisija, je na pragu ponovne aktivnosti mladinskega akta sprejela pri vseh akcijah, ki jih je organizirala OK. Močno je bilo tudi sodelovanje z družbenopolitičnimi organizacijami v podjetju. Skupaj z njimi so sprejeli 10 novih članov – mladih komuni-

stov, ter pripravili 16 predlogov kandidatov, ki bodo sprejeti v ZK v naslednjih dneh. Preko tovarniškega glasila „KURIR“ so mladi vseskozi pisali o svojih akcijah ter tako seznanjali z delom MA vse zaposlene v podjetju.

Razen naštetih nalog so opravili še vrsto drobnih vsakodnevnih stvari. Tudi športno dejavnost so mladi v svoji organizaciji dobro razvijali. Na športnem srečanju z mladimi iz Tomosa in TAM, kjer so tekmovali v nogometu, namiznem tenisu, košarki, kegljanju in šahu, so v končni uvrstitvi dosegli drugo mesto. Sodelovali so tudi na delavskih športnih igrah, kjer so dosegli lepe uspehe. „Uspehi pa kljub vsemu niso povsem zadovoljivi“, je rekel športni referent v svojem poročilu. „Saj nas je glede na število zaposlenih še zelo malo vključenih v športne sekcije, zlasti je opazno pomanjkanje ženske mladine v športnem udejstvovanju, saj nimamo niti ene ženske ekipe“.

Po poročilu je predsednica nadaljevala: „Če strnemo delo aktiva od zadnje konference do danes, lahko ugotovimo, da je bilo to leto čas vsesplošne politične aktivnosti mladine. Vse to se danes odraža pri delu v našem aktivu. Saj smo pred letom dni začeli na novo, kot mladi, neizkušeni mladinci“.

V referatu je predsednica kritično obravnavala tudi proble-

me, ki vplivajo na nedokončne akcije (premajhno zainteresiranost mladine, dvoizmensko delo, dvanajsturno delo v poletnih mesecih, vozači itd.). Obravnavala je tudi vprašanje reorganizacije mladinske organizacije. Ko bo podjetje reorganizirano v smislu TOZD, se bo moral aktiv razdeliti v aktivne po TOZD ali pa aktivne po obratih.

„To so le osnovna razmišljanja o naši reorganizaciji, zavedati se namreč moramo, da se je potrebno približati vsem mladim, priti v neposreden stik z vsemi – le tako bi bil aktiv uspešnejši,“ pravi predsednica. Potem pa nadaljuje:

„V letu, ki je pred nami, nas čaka ogromno dela ter dosti problemov, katere bomo morali reševati s pomočjo vseh družbenopolitičnih organizacij ter odgovornih služb v podjetju. Do kraja bo treba okrepiti delo obratnih konferenc oziroma delo po aktivih (po reorganizaciji). Podrobneje je treba proučiti sistem šolanja in dodatnega izobraževanja ter ga približati vsem zaposlenim. Podrobneje je treba proučiti stanovanjsko problematiko v podjetju in z njo seznaniti vse mlade. Posvetiti več pozornosti marksističnemu izobraževanju mladih, aktivno je treba sodelovati v organih samoupravljanja, aktivneje vključiti v delo MA vajence, po-

svetiti večjo pozornost izostankom iz delovnih mest, povečati skrb za kulturno življenje v podjetju.“

V razpravi so mladi govorili o izobraževanju, o željah po vključitvi v tečaje tujih jezikov, grajali so delo komunistov, ki po njihovi oceni slabo delajo, govorili so tudi o OD, o problemih vezanih s prevozi itd.

Velik prispevek konferenci je dal generalni direktor Jurij Levičnik, ki je dal moralno podporo mladim, ki, kot je dejal, v zadnjem času veliko delajo. Poudaril je, da je pri organiziranju mladih v bodoče treba najti ustrezne oblike, ki bodo pritegnile k delu vso mladino iz podeželja, ki se vozi na delo v Novo mesto in ki do sedaj ni aktivno vključena v delo v mladinski organizaciji. Na koncu so mladi sprejeli tromesečni akcijski program.

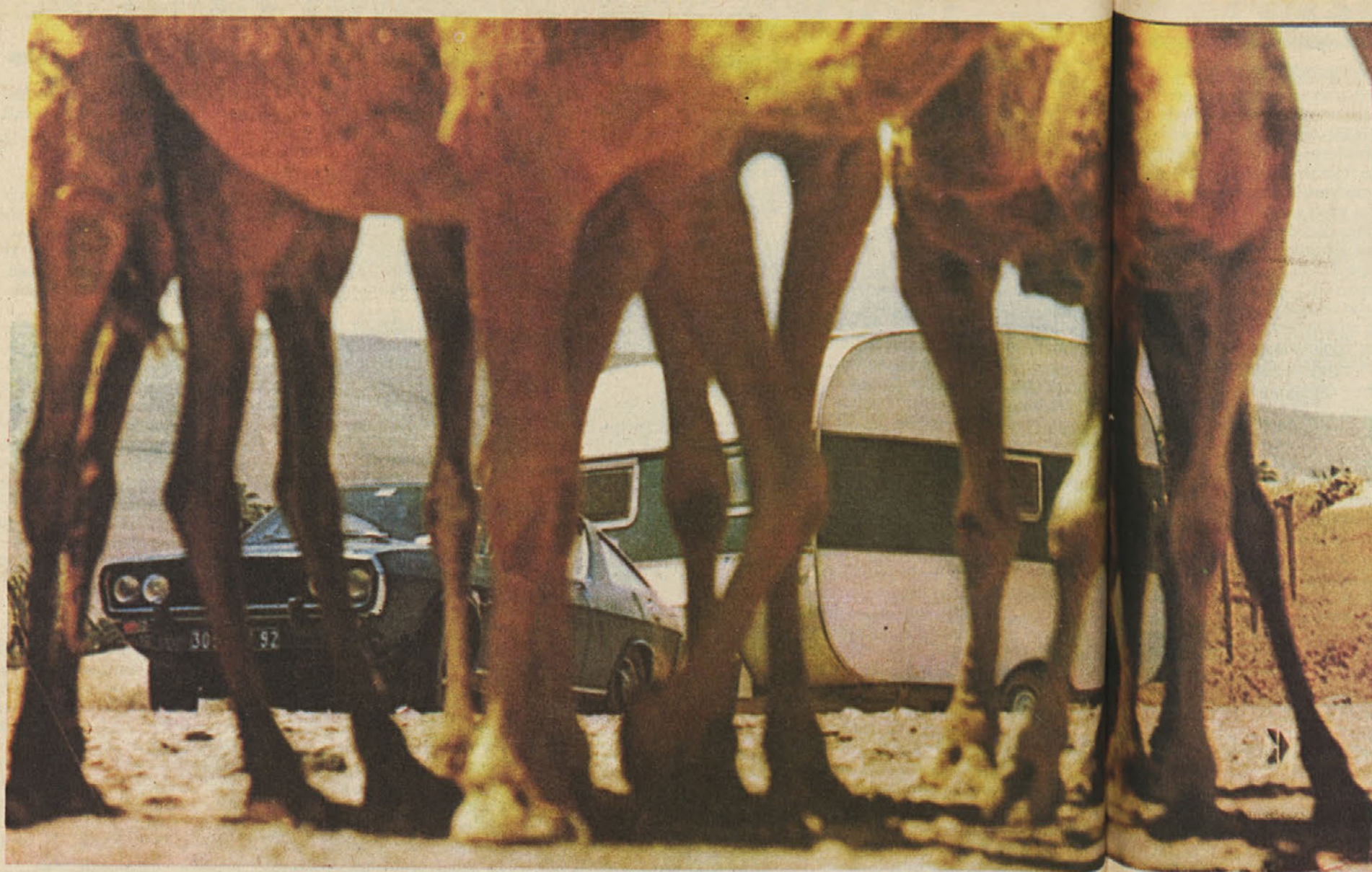
Na konferenci so sodelovali tudi pionirji osnovne šole Grm, predstavniki mladinskega aktiva „Avtomontaže“ iz Ljubljane ter predstavniki družbenopolitične organizacije v podjetju. Iz neznanih razlogov se konference niso udeležili mladinski predstavniki obratov IMV iz Brežic, Mirne, Črnomlja, Semiča, Suhorja in Šentjerneja ter predstavniki TAM in Tomosa.

VIDA KERIN

Z mladinske konference v naši tovarni

Francoski novinarji pri las

Na francoskem trgu je naša ADRIA prikolica priznana. O tem pričajo prodajni uspehi v zadnjih dveh letih, ki so vznevirili vse domače proizvajalce. V letu 1972 smo prodali več kot 2.3000 prikolic. S tem številom smo se uvrstili takoj za največjimi francoskimi proizvajalci DIQUE, CAVELIER, STERCKEMAN, STAR.

Vsi tuji proizvajalci in tudi vsi ostali francoski proizvajalci so prodali na francoskem trgu mnogo manj prikolic od ADRIE. Zaradi pomembnosti francoskega trga smo primora-

ni, da prikolice stalno reklamiramo v važnejših časopisih, kar ugodno vpliva na prodajo.

Na našo pobudo je firma IMV ADRIA CARAVEN FRANCE, Paris, organizirala obisk novinarjev 10 največjih francoskih revij in časopisov, ki so specializirani za prikoličarsko branžo. 8. in 9. decembra 1972 smo imeli možnost predstaviti vse naše tipe prikolic in prednosti kvalitete naših prikolic. Najvažnejša naloga je bila, da tem strokovnjakom, ki poklicno zasledujejo razvoj prikolic v Evropi, dokažemo, da nam

naši pogoji dela, oprema in kader omogočajo dosegati v proizvodnji in kvaliteti evropski nivo.

Novinarji so ocenili, da smo od vseh proizvajalcev prikolic v Zapadni Evropi dosegli največji skok na vseh področjih. V kratkem času po obisku je večina udeležencev objavila poročila in vtise o obisku v naši tovarni.

Francoski novinarji bodo lažje in hitreje prepričali francoske kupce, da so naše prikolice enakovredne konkurenčnim izdelkom. Konkurenca se namreč zelo trudi, da bi državljeni

obdržali nezaupanje do vsega tistega, kar ni narejeno v Zapadni Evropi.

Z obiskom smo dosegli brezplačno reklamo za vse naše izdelke. Take pozitivne informacije so večje vrednosti in prepričljivejše za uspeh v prodaji kot najdražja reklama, ki jo moramo imeti v važnejših časopisih.

Naša organizacija združenega dela je v primerjavi s konkurenco zelo mlada in neznana. Zato jo je potrebno predstaviti, da razbijemo dvome v zaostalost in nesposobnost našega kolektiva

za proizvodnjo kakovostnih izdelkov.

Taka oblika obveščanja in reklame mora postati stalna oblika dejavnosti naše centralne propagandne službe.

S. BLATNIK

Na fotografijah: Adria 380 F je s francoskim Renaultom 17 TL odlično prestala preizkušnjo na vročem pesku Sahare (Foto: arhiv IMV)

Samo načrtno delo k uspehu

Predstavništvo IMV v Zagrebu je eno izmed štirih prodajnih centrov naše tovarne v SR Hrvatski ter je po svoji lokaciji tudi eno izmed najpomembnejših v Jugoslaviji. Dosedanji rezultati so pokazali, da imamo vse možnosti za povečanje prodaje naših izdelkov, saj je znano, da je zagrebska regija ena izmed gospodarsko najmočnejših v naši državi, z veliko kupno močjo.

Naši poslovni prostori so sicer v središču Zagreba, vendar pa ugotavljamo, da so razmere za delo vsako leto težje. Primanjkuje nam delovnih prostorov, slaba opremljenost ter premajhna kadrovska zasedba pa samo še otežkočata delovne razmere, zato bo potrebno pri načrtovanju novih planskih nalog predvideti poleg ostalega tudi ustrezno rešitev navedenih problemov.

Podatek, da smo v lanskem letu prodali skoraj eno petino vseh gospodarskih kombiniranih vozil na našem področju, nam zelo veliko pove. Zanimivo je gibanje strukture v prodaji, saj se je zelo povečalo zanima-

nje za nakup vozil z diesel motorjem ter vseh vrst intervencijskih vozil. Zmanjšalo se je zanimanje za nakup vozil KOMBIBUS in FURGON 1,5 t. Analiza in primerjava podatkov nam je pokazala, da je prišlo pri teh dveh tipih do zamenjave z drugimi tipi vozil.

Zgornji podatki so zanimivi in nam že v sedanjem obdobju služijo za ustrezne propagandne akcije.

Glede na to, da je prodaja vozil sezonskega značaja, se to odraža tudi v delu prodajnega osebja. Že vrsto let opažamo, da je prvo polovico leta udeležena le s približno 30 - 40 %

celotne realizacije. Na podlagi tega smo se v sedanjem obdobju odločili za pospešeno akcijo, s katero bi take razlike odpravili. Odločili smo se za nove prodajne prijeme, obdelavo terena, obiske večjih in pomembnejših kupcev itd. Znane so nam letošnje obveznosti in naloge, zato smo se lotili tudi bolj organiziranega dela v naši poslovalnici.

Izdelali smo plan obdelave terena, uredili prodajno evidenco kupcev, uredili nove skladiščne prostore, vendar se kljub temu zavedamo, da smo šele na začetku načrtno dejavnosti, ki zahteva mnogo več vloženega dela. Mislimo pa, da je to edina pot k rezultatom, ker se zavedamo, da lahko le na taki podlagi dosežemo postavljene naloge.

ŽARKO RAJSKI
resor gotovih izdelkov
predstavništva IMV Zagreb

Sekretariat CK ZKS je na 144. seji 15. januarja 1973 razpravljajal o aktivnosti pri ustanavljanju TOZD. Osnova razprave sta bili analiza in ocena komisije CK ZKS za samoupravljanje v združenem delu. Sekretariat je sklenil, da ugotovitve in stališča posredujejo občinskim organizacijam ZKS in drugim družbenopolitičnim dejavnikom kot napotilo za poenotenje idejnopolitične usmeritve članov ZK v tej aktivnosti.

Ustanavljanje TOZD in oblikovanje samoupravnih sporazumov o povezovanju TOZD je v tem trenutku ena najpomembnejših oblik boja za samoupravne socialistične odnose. Zaradi uveljavljanja pogojev za uresničevanje načela neposrednega razpolaganja delavcev z rezultati svojega dela v združenem delu ima izrazito razredni značaj. V bistvu gre za razbijanje monopola pri upravljanju družbene reprodukcije in razpolaganju s sadovi tujega dela. Zoper ta monopol se mora ZK skupno z drugimi družbenopolitičnimi in strokovnimi dejavniki, predvsem pa z delavci, boriti za čim bolj vsebinsko in hitreje samoupravno organiziranje TOZD.

Uveljavljanje določil ustavnih dopolnil o TOZD je ključnega pomena za samoupravno organiziranje delovnih ljudi v združenem delu, za neposredno odločanje o enostavnih in razširjeni reprodukciji ter za odločanje o enostavnih in razširjeni reprodukciji ter za odločanje delegatov v družbenopolitičnih in interesnih skupnosti o skupnih družbenih zadevah.

Samoupravno organiziranje TOZD je izhodišče in vzvod za uveljavljanje vseh ustavnih dopolnil, kajti brez uresničevanja dejanskih samoupravnih odnosov ni mogoče uveljaviti enakopravnih odnosov pri delu, delitve po delu in neposrednega odločanja delavcev. Z doslednim uveljavljanjem ustavnih dopolnil v TOZD se lahko najbolj učinkovito zoperstavimo poizkusom zadrževanja tehnobirokratskih odnosov in uporabi administrativnih ukrepov na

področjih, ki jih mora upravljati združeno delo.

NAJBOLJ UČINKOVITO

Samoupravno organiziranje delavcev v TOZD in njihovo povezovanje s samoupravnimi sporazumi ter upravljanje skupnih zadev na osnovi družbenih dogovorov je hkrati tudi najbolj učinkovit način uresničevanja stabilizacijske usmeritve in izvajanja ukrepov za družbeno in gospodarsko stabilizacijo na vseh ravneh, od organizacij združenega dela do federacije.

V dosedanji aktivnosti pri uveljavljanju TOZD in oblikovanju samoupravnih sporazumov o povezovanju TOZD so se pojavljale naslednje pomanjkljivosti in odpori, na katere sekretariat posebej opozarja:

aktivnost ni enakomerna niti po dejavnostih niti po območjih, pa tudi velikost delovne or-

ganizacije ne vpliva odločilno na dozorelost rešitev. Analiza kaže, da so se ustanavljanju TOZD bolj posvetile večje delovne organizacije, medtem ko manjše opazno zaostajajo.

NE ZANEMARJAJ DISLOCIRANIH OBRATOV

V večini zasnov samoupravnih sporazumov o združevanju TOZD zanemarjajo dislocirane obrate in jim ne priznavajo enakopravnega položaja.

V mnogih delovnih organizacijah poskušajo ustanovljati formalne ali fiktivne TOZD in tako zadržati nespremenjeno stanje, tako pri odnosih pri delu kot pri odločanju o delitvi dohodka.

V precejšnjem številu delovnih organizacij ne nameravajo ustanoviti TOZD in svoje nerazumevanje ali nestrinjanje skrivajo npr. z naslednjimi odgovori: organizacija in dejavnost podjetja tega ne omogočata; sprejeti razvojni programi terjajo koncentracijo sredstev; integracijski procesi; podjetje je premajhno; pomanjkanje strokovnega kadra; med organizacijskimi enotami ne moremo doseči sporazuma; dosedanja strokovna in politična aktivnost ni bila zadostna itd.

Priloge za ustanavljanje TOZD še vedno potekajo samo v ožjih skupinah, predvsem strokovnih in vodilnih delavcev, tako da niti samoupravni organi niti družbenopolitične organi-

zacije, še manj pa delavci, niso dovolj obveščeni in neposredno vključeni v vse faze ustanavljanja TOZD in oblikovanja samoupravnih sporazumov o povezovanju TOZD. Zaradi tega delavci niso dovolj usposobljeni za borbo proti odporom in deformiranju razredne vsebine TOZD ter za zavrnitev nesprejemljivih zasnov TOZD in predlogov samoupravnih sporazumov, čeprav analiza sindikatov o javnem mnenju delavcev ugotavlja dokaj visoko stopnjo splošne informiranosti o ustavnih dopolnilih.

NAJUSTREZNEJŠE REŠITVE!

Pri oblikovanju TOZD je premalo strokovnega snovanja in iskanja najustreznejših rešitev za posamezno delovno organizacijo, ki bi odražale posebnosti delovnih procesov in tehnologije ter odnosov pri delu in načina upravljanja delovnih procesov. Delovne organizacije tudi ne dobivajo tovrstne strokovne pomoči od zunanjih strokovnih dejavnikov, kot so: gospodarska zbornica, raziskovalni in drugi ustrezni zavodi ter izobraževalne ustanove.

Aktivnost družbenopolitičnih organizacij – ZK, sindikati, SZDL – je sicer programirana znotraj posameznih organizacij, vendar premalo usklajena med seboj in organizirana, glede na ugotovljeno stanje v delovnih organizacijah pa tudi premalo intenzivna in povezana z organi skupščin. To velja tako za republiko kot za občine.

Aktivnost ZK povsod ne ustreza obsegu in jakosti odporov proti ustanavljanju TOZD ter potrebam po osveščanju, organiziranju in usposabljanju delavcev za uveljavljanje njihovega interesa za samoupravno organiziranje TOZD. Premalo je bilo storjenega za indentifikacijo odporov, njihovo idejnopolitično oceno in diferenciacijo med člani ZK na tej osnovi.

Zveza komunistov je skupaj s sindikati in SZDL premalo z neposrednim stikom z delavci tolmačila vsebino ustavnih dopolnil in njihovo razredno bistvo.

V nadaljnji aktivnosti moramo največ pozornosti posvetiti navedenim ugotovitvam in pomanjkljivostim ter jih kar najbolj učinkovito odpravljati. V ta namen je potrebno:

OCENITI ZASNOVE

1. Komunisti v delovnih organizacijah morajo z idejnopolitičnih izhodišč ZK oceniti zasnove o ustanovitvi TOZD in obliko-
(Nadaljevanje na 11. str.)

Člani delavskega sveta zbrano poslušajo podatke o zaključni bilanci

Dosledno uresničiti sklepe

Delavski svet proizvodnje prikolic je na redni seji 1. marca 1973 ocenil delo proizvodnje prikolic in kritično spregovoril o pomanjkljivostih, ki se pojavljajo pri delu. Zavzel je stališče, da je treba sklepe delavskega sveta dosledno uresničevati, saj je doseganje plan-skih nalog v proizvodnji prikolic naloga vseh zaposlenih.

Predsednik delavskega sveta Miha Jakobčič je povedal, da januarja nismo stoodstotno izpolnili plana, saj je bil v Novem mestu izpolnjen z 87 %, v Brežicah pa le s 30 %. V februarju smo v Novem mestu izpolnili plan 100 odst. v Brežicah pa 50 odst. Na zadnji seji DS, ki je bila 9. februarja, smo se dogovorili, da izostanek iz januarja nadoknadimo v februarju in da februarjski plan izpolnimo stoodstotno. Zato smo uvedli določene ukrepe, ki so vplivali, da smo izpolnili februarjski plan v Novem mestu.

Za naslednje mesece, do konca sezone, imamo v načrtu v Novem mestu 1400 prikolic na mesec in v Brežicah 300 prikolic na mesec. Na DS smo se dogovorili, da moramo plan izpolniti, za izpolnitev pa bodo po-

trebni veliki naporji vseh služb, ki so vezane na proizvodnjo prikolic, in slehernega člana kolektiva proizvodnje prikolic.

Ugotavljali smo, da disciplina v proizvodnji prikolic ni taka, kot bi morala biti. Delavci odhajajo z delovnih mest, predčasno končujejo delo, na delovnem mestu se ne zavzamejo za to, da bi izpolnili planske naloge. Še večji problem je odnos do materiala in delovnih pripomočkov. Ne zavedamo se, da gre plačilo za uničeni material na prikolicah iz naših žepov!

Na koncu seje smo sprejeli naslednje sklepe:

1. Mesečne in dnevne plane moramo izpolnjevati. Zato mora sleherni član kolektiva napraviti tisto, kar zahteva tehnološki postopek in kar mu daje

predpostavljani.

2. Vse službe, ki so vezane na proizvodnjo prikolic, morajo narediti vse, da bo proizvodnja lahko normalno potekala.

3. V sezoni bomo delali vse proste sobote.

4. Disciplina v vseh oddelkih se mora izboljšati. Delati je treba 8 ur, s tem da je vmes 30 minut odmora. Začetek dela je ob 6. uri (14. uri), konec dela pa ob 14. uri (22. uri).

5. Odnos do materiala in pripomočkov se mora izboljšati. Vsi, ki uničijo material, bodo kaznovani po pravilniku DS.

6. Vodstvo proizvodnje prikolic se pooblašča, da po potrebi organizira nadurno delo v smislu izpolnitve plana.

Te sklepe smo na seji DS enoglasno sprejeli in podprli ter se zavzeli, da jih je treba brez-pogojno izpolniti.

Po zapisniku DS proizvodnje prikolic

Uresničevanje ...

(Nadaljevanje z 10. str.)

vajnu samoupravnih sporazumov o povezovanju TOZD in na teh izhodiščih doseči idejno diferenciacijo in sprejeti ustrezne sklepe.

2.

V občinski organizaciji ZK je potrebno takoj pripraviti oceno doseženih rezultatov pri ustanavljanju TOZD, aktivnosti ZK in vseh drugih družbenopolitičnih dejavnikov ter konkretnih odporov, ki se pojavljajo na njihovem območju pri ustanavljanju TOZD in samoupravnem sporazumevanju ter sprejeti ali dopolniti ustrezne sklepe.

3.

Občinski komiteji ZKS naj skupno z organizacijami ZKS v delovnih organizacijah začno s pripravami za ustanovitev osnovne organizacije ZK povsod, kjer obstajajo pogoji za ustanovitev TOZD.

4.

Povezati vse družbenopolitične organizacije in dejavnike na republiški ravni v koordinacijsko skupino, da bi uskladili delovne programe, poenotili stališča in organizirali učinkovito aktivnost s konkretnimi akcijami. Koordinacijska skupina naj deluje pri republiški konferenci SZDL.

5.

Komisija CK ZKS za samo-

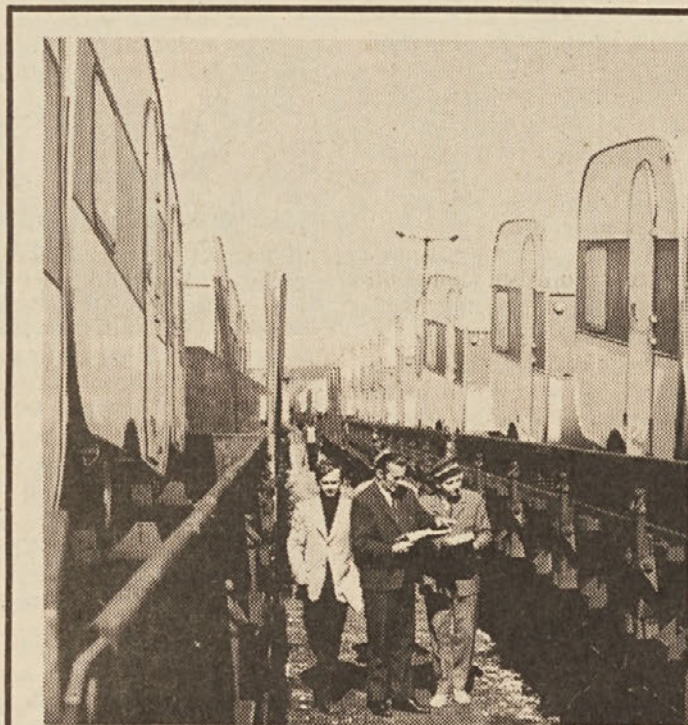
upravljanje v združenem delu naj bo nosilec sprotnega idejno-političnega razčiščevanja odprtih vprašanj ter pobud za aktivnost komunistov pri ustanavljanju TOZD in oblikovanju samoupravnih sporazumov o povezovanju TOZD.

6.

Za konkretnjšo vsebinsko in sprotno informiranje delavcev morajo poskrbeti samoupravni organi in družbenopolitične organizacije v organizacijah združenega dela in v družbenopolitičnih skupnostih. Za to nalogo se morajo ustrezno usposobiti tudi izobraževalne in strokovne ustanove, angažirati strokovna društva, sredstva javnega obveščanja pa morajo težiti k vsebinsko kvalitetnejšemu, dostopnemu in razumljivemu obveščanju o vsebini ustavnih dopolnil in o akcijah ter izkušnjah pri uresničevanju ustavnih dopolnil v organizacijah združenega dela.

7.

Vse organizacije ZK so dolžne sproti in konkretno identificirati odpore proti uresničevanju ustavnih dopolnil, o njih informirati delavce in jih premagovati v sodelovanju s samoupravnimi organi in družbenopolitičnimi organizacijami in z neposredno aktivnostjo delavcev.

Pred odhodom še en pregled

Dokončana prikolica, ki zapusti montažni trak in končno kontrolo, doživi še vrsto premikov in manevrov, preden prispe na razkladalni prostor nekje v Zahodni Evropi. Prikolico prestavijo iz traku najprej na odlagalni prostor proizvodnje, nato jo prepeljemo na skladišče prodaje in odpreme, kar je včasih pravo „žonglerstvo“, saj je novomeški most ozek, promet pa zelo razgiban. Za konec sledijo še premiki na nakladalni rampi in nakladanje.

Možnosti za poškodbe torej obstajajo. Slabo vreme in zimsko obdobje možnost poškodb še povečajo. V novembru 1972 smo ravno zato, da bi vse poškodbe in druge nepravilnosti odkrili in odpravili pred odpremo prikolic, organizirali kontrolo naloženih prikolic s pomočjo izhodne kontrole. Z

dotatno nalogo, ki jo je s tem dobila že tako maloštevilna izhodna kontrola, smo sicer nekoliko ohromeli nje-no delo v proizvodnji, vendar pa rezultati kažejo, da je bila takšna odločitev pravilna in koristna.

Kontrolorje, ki so zadolženi za pregled naloženih prikolic, smo v dogovoru in s pomočjo vodstva železniške postaje Novo mesto poučili tudi o preventivi za osebno varnost.

Razen tega, da pravočasno odkrivamo poškodbe, navzočnost stalne kontrole povečuje budnost in pazljivost vseh, ki sodelujejo pri prevozu in nakladanju prikolic. S tem je tudi dosežen namen kontrole, ki jo bomo v bodoče še bolj razvijali in izvajali še večjo odgovornostjo.

BRANKO ŠVAJGER,
servisna služba

Zarodek obrata IMV Semič je nastal pred 20 leti. Kakor marsikje, je bil tudi tu začetek težak: brez orodja, brez prostorov, izdelovali pa so pohištvo po naročilu. Žilavost majhnega kolektiva je premagala vse težave in proizvodnja je rasla z leta v leto. S samoodpovedovanjem so zgradili delovne prostore, nakupili moderne stroje in po nekaj reorganizacijah in pripojitvah je bila delavnica leta 1969 pripojena skupaj z „Zoro“ Črnomelj k IMV Novo mesto, kjer tvori samostojni obrat.

Ob pripojitvi k IMV Novo mesto je bilo še veliko ročnega dela, izdelovali pa so galanterije: obešalnike in ročaje za mizarske žage. Prvo pohištvo, ki smo ga začeli izdelovati v IMV, so bili vsi tipi kuhinjskih blokov. Preusmeritev proizvodnje je bila zahtevnejša. Po nekaj mesecih smo začeli serijsko delati kuhinjske bloke in tako zagotovili zadostno količino teh elementov proizvodnji prikolic Novo mesto. Z manjšo preureditvijo proizvodnih prostorov obrata in ob opustitvi proizvodnje galanterije smo vključili v proizvodnjo viseče omarice nad kuhinjskim blokom, tako da imamo sedaj celotno proizvodnjo usmerjeno na izdelavo notranje opreme prikolic.

Pri delu se pojavljajo težave. Največji sta: premajhni prostori in zastareli stroji. Nekateri novi stroji so že naročeni in jih kmalu pričakujemo.

Po perspektivnem načrtu IMV Novo mesto se bo v prihodnjih letih močno povečala proizvodnja prikolic. Če ne bomo povečali delovnih prostorov in izboljšali strojnega parka, bomo postali ozko grlo proizvodnje stanovanjskih prikolic in s tem ogrozili uresničitev celotnega načrta proizvodnje IMV.

Ob pripojitvi k IMV Novo mesto je bilo zaposlenih v obratu 62 delavcev, zdaj pa nas je 85. Delovna sila je z izjemo mojstrov in vodilnega kadra vsa nekvalificirana, vendar priučena

in dokaj uspešno opravlja svoje delo. Naj navedemo samo to, da smo pri 27 odstotnem povečanju zaposlenih uspeli povečati fizični obseg proizvodnje za dve petini, ter se je tako tudi naš obrat vključil v stabilizacijska prizadevanja celotnega kolektiva. Zadnje čase še posebej varčujemo z materialom in nižamo vse druge materialne stroške ter izmet.

Pred nekaj leti je bila družbena prehrana pri nas kamen spotike. Na pobudo sindikalne organizacije obrata smo uredili prostore za družbeno prehrano

in tako prišli do urejene jedilnice in kuhinje.

Razen teh uspehov so v obratu tudi pomanjkljivosti, ki pa jih skušamo odpraviti. Delni vzrok za te pomanjkljivosti je objektivnega značaja (prostori, strojni park), del pa subjektivnega značaja. Obrat ima svoj pravilnik o disciplinski odgovornosti delavcev, priznati pa moramo, da smo ga bolj malo uporabljali. S splošnimi prizadevanji za stabilizacijo gospodarstva bo moral ta pravilnik stopiti bolj v veljavo!

CIRIL PUSTOVRH

Uspeh smučarjev IMV

Kot lansko leto tako je bilo tudi letos tekmovanje v veleslalomu delavcev avtomobilske industrije Slovenije. Organizator tekmovanja je bilo podjetje SATURNUS iz Ljubljane. Prizorišče tekmovanja je bila Kranjska gora. Sindikalna podružnica IMV je tudi letos omogočila svojim članom udeležbo in jih finančno podprla. Prevoz za tekmovalce je bil z avtobusom, kot tudi za ostale člane kolektiva, vendar je bila udeležba skromna.

Na tekmovanju, ki je bilo v soboto, 20. 1. 1973, smo častno zastopali barve matičnega podjetja in dosegli lepe uspehe. Iz šestih slovenskih podjetij je nastopilo 60 tekmovalcev in tekmovalk.

Veleslalom je bil dolg okoli 900 m in je imel 30 vrtic in višinsko razliko 130 m. Ženski veleslalom pa je bil 200 m krajši.

REZULTATI:

Ženske: 1. Darinka Kerznar (Saturnus) 47,5 4. MAJDA REBERNIK (IMV) 61,2.

Moški (nad 35 let): 1. Alojz Šalecl (TAM) 56,6 6. LADO MAROLT (IMV) 68,0, 12. ANTON ČEFARIN (IMV) 132,5

Moški (do 35 let): 1. Sašo Kralj (Saturnus) 54,0, 2. JOŽE TURK (IMV) in Vito Polanec (Saturnus) 54,5, 8. ANDREJ KOVAČIČ (IMV) 58,1, 12. MATIJA VILHAR (IMV) 64,4, 13. ZDENKO DULAR (IMV) 64,6.

Ekipno je zmagal SATURNUS med ženskami, med moškimi nad 45 let je bil zmagovalec SATURNUS, od 35 – 45 let AVTOMONTAŽA Ljubljana in do 35 let SATURNUS, pred TAM in IMV (TURK, KOVAČIČ, VILHAR). V skupni uvrstitvi je bil ponovno najboljši SATURNUS, ki je imel najbolj popolno ekipo, in je s tem ponovil lanskeletni uspeh.

Na sestanku predstavnikov sodelujočih podjetij je bilo izbrano za organizatorja naslednjih zimskih iger (že tretjič po vrsti) naše podjetje. Upamo, da bomo dobri gostitelji vseh sodelujočih tekmovalcev v letu 1974 v Črmošnjicah.

V nedeljo, 4. 2. 1973, je občinski sindikalni svet razpisal sindikalno prvenstvo občine Novo mesto v veleslalomu v Črmošnjicah. Tudi tu smo dosegli vidne uspehe. V ekipni razvrstitvi so rezultati naslednji: 1. KRKA, 2. IMV, 3. PIONIR.

Med posamezniki so rezultati sledeči: ženske (do 25 let): 1. Tatjana Golob (Krka); (nad 25 let): 1. Meta Wachter (Krka). Majda Rebernik (IMV) je bila diskvalificirana.

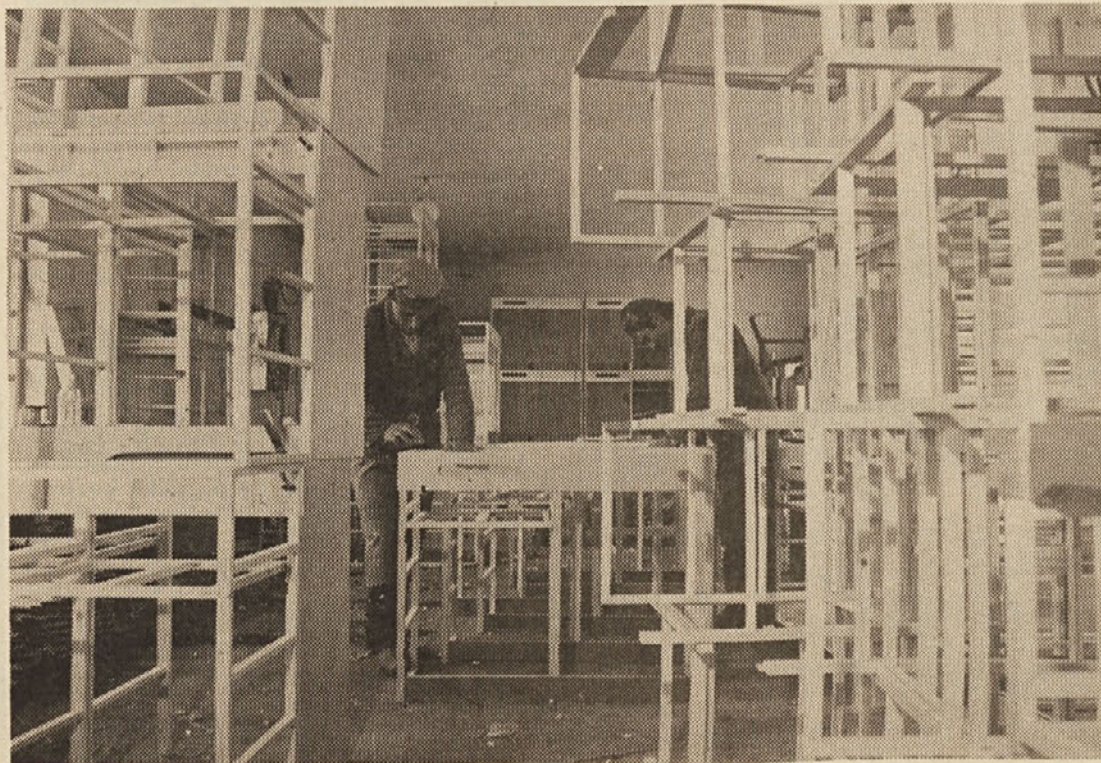
Moški (do 30 let): 1. Peter Turk (Krka), 4. ZDENKO DULAR (IMV), 7. RAJKO ŠARMAN (IMV).

Moški (30–40 let): 1. JOŽE TURK (IMV), 2. ANDREJ KOVAČIČ (IMV), 5. MATIJA VILHAR (IMV), 12. LADO MAROLT (IMV).

Moški (nad 40 let): 1. Alojz Serini (GG).

Za te uspehe se zahvaljujem v imenu tekmovalcev vodstvu podjetja in sindikalni podružnici, ki sta nam opogojila sodelovanje na teh prireditvah.

JOŽE TURK
referent za šport in rekreacijo

Proizvodnja kuhinjskih blokov v obratu Semič.

Če vas pot zapelje v večernih urah ob torkih in četrkih na Grm, boste videli, da je nova osnovna šola vsa razsvetljena. Vendar v šoli ob tem času ni otrok, ampak so tu matere in očetje zrelih let, ki se učijo ali pa rekreirajo v telovadnici, ki jo osnovna šola daje na razpolago zaposlenim.

Kdo so ti delavci in delavke, ki dostikrat poslušajo mlajše predavatelje kot so sami? Od kje so prišli ti starejši ljudje, ki so se celo po 25 letih, odkar so zapustili šolske klopi, ponovno odločili, da se vključijo v šolo? Odgovor je enostaven: to so zaposleni delavci, ki se v večernih urah izobražujejo in si tako izpopolnjujejo znanje za sedanja delovna mesta.

Številni delavci med temi „učenci“ so člani našega kolektiva. Izpopolnjujejo si znanje v tujih jezikih, pripravljajo se za varilce in se izobražujejo za skladiščno poslovanje. V učilnicah osnovne šole so tečaji za naše skladiščnike, v katere je vključenih 68 delavcev iz naših zunanjih obratov: Mirne, Črnomlja, Brežic, Šentjerneja in skladiščniki iz centralnih ter proizvodnih skladišč iz Novega mesta.

Odločitev zaposlenih za izobraževanje ni bila lahka, saj je marsikateri skladiščnik že dvomil v samega sebe. Današnji čas pa zahteva vedno več znanja in usposobljenosti. Kdor bo šel v korak z zahtevami proizvodnje, bo vedno ustvarjal član v verigi proizvajalcev; kdor pa bo stal ob strani in ne bo aktivno spremljal razvoja in tehnike ter se usposabljal, se bo sam postavil na slepi tir negotovosti.

Podjetju je veliko do tega, da se delavci izobražujejo in izpopolnjujejo na delovnih mestih, ki jih zasedajo. V času izgradnje šestokrat ni bilo časa za učenje in načrtno izobraževanje. Sedaj pa je nastopil čas, da se kolektiv uredi in strokov-

no usposablja. Podjetje vlaga veliko denarja v izobraževanje. Dolžnost zaposlenih delavcev vseh kategorij je, da se nenehno usposablajo in si izpopolnjujejo znanje v skladu z zahtevami delovnega mesta, ki ga zasedajo. Vsem tečajnikom želimo, da

Naši skladiščniki na tečaju

bi bilo njihovo učenje uspešno, da bi uspešno opravili izpit, da si pridobijo znanje ter utrdijo spoznanje, da še niso za odpis...

Mladim delavcem, posebno delavcem na priučitvi in vajencem, dajemo te delavce za pri-

mer, kako se sprejemajo in izvršujejo delovne obveze, čeprav je izobraževanje kot delovna obveza veliko bolj zahtevno od rednega dela. Sedanja generacija je veliko vložila v izgradnjo tovarne in je ustvarila mladini lepe pogoje za učenje in za bo-

dočnost. Zato pričakujemo od mladih delavcev, da upoštevajo te dosežke in se še bolj učijo in pripravljajo za prevzem dolžnosti proizvajalcev in upravljalcev.

SLUŽBA ZA IZOBRAŽEVANJE DELAVCEV

Sekretar za delo o ustavnih dopolnilih

Osnovna organizacija ZK je v ciklus predavanj o delavskih amandmajih vključila tudi predavanja dipl. pravnika Pavla Ganterja na temo: konstituiranje in združevanje temeljnih organizacij združenega dela.

Ustavna pravica do samoupravljanja združenega dela se kot samoupravna politična pravica uveljavlja v organiziranju temeljnih organizacij združenega dela.

Pri dosedanjem uresničevanju ustavnih dopolnil, zlasti takoimenovanih delavskih amandmajev XXI., XXII. in XXIII. k ustavi SFRJ, ustreznih ustavnih dopolnil k republiškim ustavam, se pojavljajo številna vprašanja, ki jih je potrebno nenehno reševati v praksi. Kljub široki politični podpori, ki jo imajo ustavna dopolnila za nadaljnji razvoj samoupravnega sistema, pa v praksi nastajajo težave in vrsta nejasnosti. Posebno se to odraža pri ustanavljanju in organiziranju temeljnih organizacij združenega dela, kot osnovnih družbenoekonomskih celic. Nedvomno je potrebno ustavno dopolnilo uresničevati na podlagi vseh vidikov družbenoekonomskih ciljev, ki bi jih radi dosegli z ustavnimi spre-

membami. V razpravi se je tov. Ganter dotaknil organizacijsko ekonomskih vprašanj, ki se pojavljajo pri konstituiranju TOZD, in med drugimi posebej poudaril:

Ustanavljanje temeljne organizacije združenega dela ne more mimo nekaterih organizacijskih zakonitosti, ki so pogojene z opravljanjem dela v posamezni delovni organizaciji. Te zakonitosti so zelo specifične glede na vrsto delovnega procesa in vlogo delovne organizacije na trgu. Ko opravimo analizo poslovanja, zlasti posameznih funkcijskih delov podjetja, nam bo to omogočilo, da delovni proces razdelimo na dele, ki imajo nekaj skupnega z drugimi deli delovne organizacije.

Tako lahko v konkretnih raz-

merah delovnega procesa vsake delovne organizacije glede na njegove funkcije oblikujemo TOZD. Brez dobre analize delovne organizacije kot celote in njenih posameznih delov ne moremo ustanavljati temeljnih organizacij združenega dela.

Pri tem je potrebno izpolnjevati še pogoje za ustanovitev TOZD, ki jih določata ustavna dopolnila XXI. k zvezni ustavi in ustavno dopolnilo XXVII. k ustavi SRS glede na konkretne razmere v delovni organizaciji, v kateri ustanavljamo temeljne organizacije združenega dela.

Tov. Pavel Ganter je govoril še o pomembnosti postopka in da je potrebno uresničiti ustavna dopolnila strokovno in v roku, ki ga določa zakon, ki je sedaj pred izidom.

Po končanem predavanju si je republiški sekretar za delo v spremstvu generalnega direktorja ogledal podjetje in se pogovarjal o aktualnih problemih, ki spremljajo uresničevanje ustavnih dopolnil.

Namen kontrole kakovosti je ločiti slabo od dobrega in zagotoviti kakovost končnega izdelka v proizvodnji avtomobilov.

Problem je rešen!

Pot od proizvodnje prikolic do novega postajališča avtobusa je moč prehoditi v 4 minutah, seveda če ni vmes kakšen „Vino-toč“... Zahteve po spremembi odhodov so neopravičene. Novo postajališče je edina možna in ugodna rešitev.

Že dalj časa pereč problem-ustrezno postajališče za naše avtobuse, je sedaj dokončno rešen s prestavitvijo postajališča na prostor pred halo avtomobil-ske proizvodnje.

Dosedanje postajališče, kakršno vidite na sliki, je predstavljalo stalno nevarnost za delavce, ki se vozijo na delo in z dela, pa tudi za pešce in prevozna sredstva, ki so v prometu na Zagrebški cesti. Imeli smo tudi več nesreč, ki pa le niso terjale življenj.

Delavci, ki hodijo na sedanje postajališče iz starega dela tovarne, imajo dostop do postajališča skozi dvorišče servisne službe. Ta pot je najkrajša in zato ni potrebno hoditi po Zagrebški cesti, ker je na tej cesti velik promet, na cesti pa ni pločnika. V bližnji prihodnosti

bo ta pot še skrajšana z zgraditvijo prehoda iz starega dela tovarne.

Čeprav se po sedanji poti pride na postajališče v nekaj minutah, pa opazamo, da nekateri delavci iz starega dela tovarne odhajajo z delovnega mesta še pred koncem delovnega časa. Ker avtobusi odhajajo 15 minut po izteku delovnega časa, ni verjeti, da so predčasni odhodi pogojeni s strahom, da bi zamudili avtobus! Če je ta strah upravičen in se bodo predčasni odhodi z delovnega mesta nadaljevali, bo vsekakor potrebno odhode avtobusov pomakniti za 5 ali 10 minut. Delovni čas na delovnem mestu traja do 14. oz. 22. ure in v ta čas pa ni mogoče všteti še pot od delovnega mesta do postajališča.

Zato je kontrola kakovosti organizirana v vseh oddelkih avtomobilske proizvodnje, to je: kontrola odpreškov v presernici, kontrola mehanske obdelave, kontrola surove karoserije, kontrola lakirane karoserije in kontrola montaže vozila.

Kontrola kakovosti pregleda vse izdelke v proizvodnji po tehnični in delovni dokumentaciji, katera je večkrat nečitljiva zaradi umazanije in pomanjkljivih navodil za kontrolo kakovosti. Tu so mišljeni tehnološki postopki, ker ni predpisano, katere namenske kote je treba kontrolirati in kakšna merila naj se uporabljajo. Pri pregledu izdelkov večkrat opazimo izpuščene delovne operacije ali veliko količino izmeta, ki je nastal v začetnih operacijah. Pri takšnih primerih zelo pogrešamo statistično ali medoperacijsko kontrolo. Tak način kontrole kakovosti po operacijah je sedaj prepuščen nastavljavcem in predelavcem.

Kontrolo kakovosti surove in lakirane karoserije opravljamo tako rekoč brez ustrezne dokumentacije. Kriteriji prevzema surovih in lakiranih karoserij še niso dokončno uveljavljeni, so

tudi pomanjkljivi, zato se najdejo posamezniki, ki blatijo kontrolo kakovosti, češ da je zaviralec proizvodnje. Dostikrat tudi ne upoštevajo pripomb na slabo kakovost. Večkrat tudi kontrola kakovosti odpove zaradi pomanjkanja kontrolorjev, posebno v zadnjem času, ko se povečuje obseg proizvodnje v avtomobilski proizvodnji.

Kontrolo kakovosti montaže vozila opravljamo po tehnoloških postopkih in s kontrolnimi kartoni. Kontrolni karton je nastavljen že v oddelku ob sestavi podsklopov in spremlja karoserijo vse do predaje vozila v skladišče gotovih izdelkov. Tako kot v drugih proizvodnih oddelkih pride tudi na montaži vozilo do kontrolorja z neopravljenimi operacijami in brez kontrolnega kartona. Vse take malomarnosti ovirajo ekspeditivnost kontrolorja pri prevoznem vozilu.

Kako pomembna je kontrola kakovosti in kako nujno je upoštevati njene zahteve in navodila, se vidi pri predaji vozil izhodni kontroli. Zato se zavedajmo, da je kakovostni izdelek zadovoljstvo našega kupca!

FRANC KOTNIK

Staro postajališče (na fotografiji) je bilo nevarno za promet in za delavce.

Zaposlen sem v centralnem skladišču prodaje rezervnih delov, po poklicu sem ekonomski tehnik. Delo v skladišču je zanimivo in tudi precej zahtevno, ker je ozko povezano z IMV servisi, ki nabavljajo rezervne dele.

Skladišče je dokaj dobro založeno z rezervnimi deli, tako da vsaka IMV poslovalnica ali IMV servis dobi zaželeni rezervni del. Kljub temu pa se zgodi, da občasno zmanjka kak rezervni del, predvsem za dostavna vozila in to del, ki je proizvod lastnega ali kooperantskega izvora. V tem primeru je zelo težko prepričati kupca, da trenutno ne more dobiti potrebnega rezervnega dela, ker gleda na to iz drugega stališča kot pa podjetje, ki se srečuje z različnimi težavami pri oskrbi z rezervnimi deli.

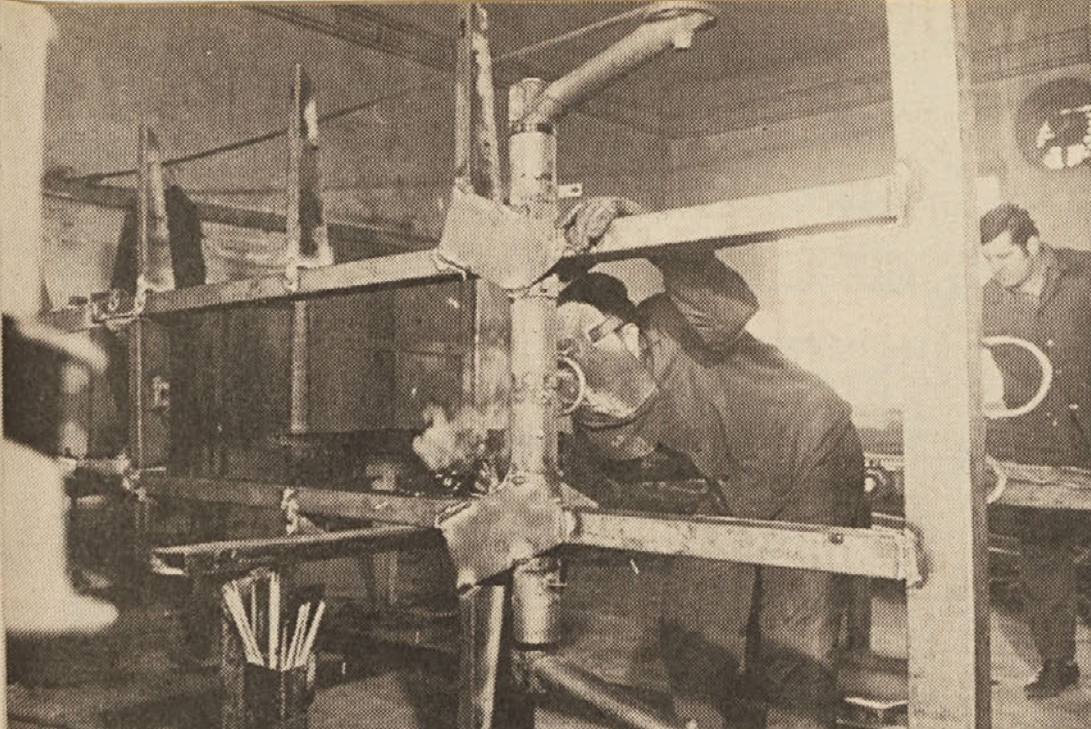
Če se zavedamo, da po Jugoslaviji kroži na tisoče naših dostavnih in osebnih vozil in da odjemalci pridejo po rezervne dele iz vseh krajev Jugoslavije (celo 2/3 in sosednjih republik), je res hudo, če jim ne moremo nuditi želenega dela.

No, pripomniti moram, da v večini primerov le najdemo pot da ugodimo partnerju, da dobi željeni material. Hvalevredno je, da je večina IMV servisov zadovoljnih z načinom poslovanja našega centralnega skladišča rezervnih delov, saj smo po njihovih trditvah eden izmed redkih proizvajalcev, kjer dobijo v najkrajšem času naročene rezervne dele.

Nenehno vplivamo na odgovorno osebje naših lestnih poslovalnic – prodajalnih, naj pravočasno planirajo vse potrebne rezervne dele, predvsem tiste, za katere je povpraševanje največje. Žal prevečkrat pridejo stranke same iskat rezervne dele v Novo mesto, ker jih niso dobile v naših prodajalnah na terenu. Pogosto ugotovimo, da je neki rezervni del na zalogi, le da ga prodajalna ni planirala ter naročila. Takih primerov je preveč, zato jih moramo najhitreje odpraviti, saj dajejo slabo ime našemu podjetju in poslovanju!

Dolžnost nas vseh je, da strankam čimbolj solidno nudimo usluge! Samo tako bomo prispevali k še večjemu uspehu in ugledu našega podjetja.

ADOLF TRPLAN
centralno skladišče rez. delov

Varilec pri delu

Izdelava sklopov v Novem mestu

Skladno z načeli o uresničevanju stabilizacijskih ukrepov smo začeli iskati možnosti za pocenitev proizvodnje in transporta polizdelkov med posameznimi obrati. Tako je ugotovljeno, da se je potreba po transportu zaradi stalnega povečanja proizvodnje avtomobilov med Novim mestom in Brežicami občutno povečala. Tehnološka rešitev izdelave v Brežicah predvsem tistih sklopov, ki jih začnemo izdelovati v Novem mestu in nato nadaljujemo v Brežicah, ni bila več smotna in smo zato pričeli iskati rešitve za izdelavo v Novem mestu.

Prehod na novo podvozje v proizvodnji prikolic od standardne varjene izvedbe šasij na novo vijačeno izvedbo je bila idealna priložnost za uresničitev teh teženj. Če upoštevamo, da večino sestavnih delov že tako in tako izdelajo v proizvodnji avtomobilov (rude, vezni kotniki, ojačevalne ploščevine itd.), smo prešli še na varjenje v Novem mestu. Pri tem smo našli na vrsto težav od začasnih rešitev prostorov, problemov skladiščenja polizdelkov do pomanjkanja varilcev, ki bi znali variti v zaščitnem plinu CO₂. Ravno zaradi tega je določene dele, to je vzdolžne nosilce, pričel izdelovati naš kooperant Kovinar Novo mesto. V tem mesecu pa bomo s tem, ko smo dobili stroj za rezanje HOP profilov, celotno izdelavo elementov za šasije osvojili v proizvodnji avtomobilov. Če omenimo še, da nato vse te sestavne dele šasij prikolic lakiramo v elektro-

foretskem laku, ki predstavlja eno najboljših površinskih zaščit, lahko ugotovimo, da smo s prenosom izdelave delov šasij sposobni zadostiti najzahtevnejšim pogojem.

Drug pereč problem je bil pri izdelavi kesonov za dostavne avtomobile. Po prejšnji tehnologiji smo sestavne dele v Novem mestu transportirali v Brežice. Tu so izdelovali kesone, ki so nato morali biti zaščiteni – konzervirani – ter dostavljeni v Novo mesto, kjer smo lakirali in nato vgradili. Če niti ne upoštevamo tega, da smo v Brežicah kesone izdelovali v neprimernih prostorih, so stroški občutno narasli. Zato smo 15. januarja prenesli celotno izdelavo kesonov v Novo mesto. Pri tem smo strmeli za tem, da omogočimo izdelavo kesonov po boljši in modernejši tehnologiji, organizacijsko pa v obliki določenega traku. V ta namen je bilo potrebno kupiti nekaj nove opreme, izdelati novo instalacijo – predvsem za plin, ter prilagoditi sestavno pripravo novim pogojem dela. Vse te priprave smo opravili ob stalnem, skoraj normalnem teku proizvodnje kesonov, saj smo v zelo kritičnem času celotno izdelavo popolnoma osvojili. Z manjšimi izboljšavami, predvsem po priučitvi ravnalcev, ne bo težko izdelati tudi več kot 6 kesonov na dan!

Prav tako smo ob koncu januarja preselili izdelavo nogic za prikolice iz Brežic v Novo mesto. V zelo kratkem času smo uspeli popolnoma zadostiti dnevnim potrebam v proizvo-

dni prikolic ter tudi nadoknadi zaostale količine.

Pri celotnem prenašanju delov, predvsem varjenih sklopov, se je pojavil problem varilcev – po novi tehnologiji – v zaščitnem plinu CO₂. Ta problem je bil hitro in uspešno rešen skupno s službo izobraževanja, ki je organizirala dva tečaja za varilce s teoretičnim in praktičnim delom.

Tako smo omogočili nemoten potek proizvodnje, hkrati pa pripravili možnosti za nadaljnje osvajanje izdelave delov in sklopov v proizvodnji avtomobilov.

IVO ŠTEBLAJ

DELOVNI PROGRAM MLADINE

1. Spremljanje ustavnih sprememb in prispevanje k njihovem uresničevanju (predavanja skupaj z OZK IMV)
2. Izdelava načrta za udeležbo v akciji OK ZMS NM „Po poteh osvoboditve“
3. Začetek priprav na srečanje „TAM – TOMOS – IMV“

APRIL:

1. Nadaljevanje priprav na „srečanje“
2. Predavanja o TOZD
3. Izdelava programa za proslavo meseca mladosti

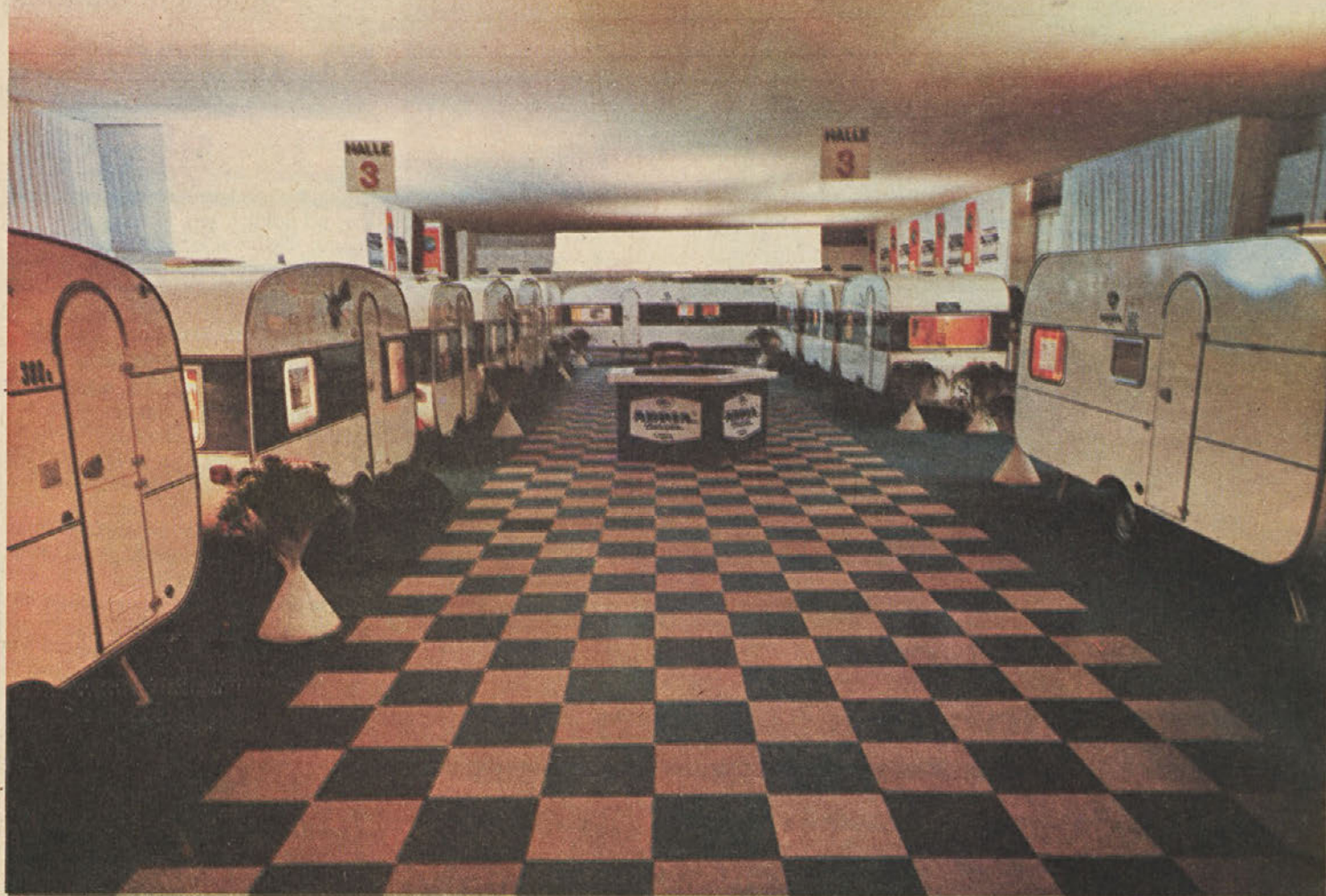
MAJ:

1. Praznovanje meseca mladosti
2. Sprejem mladih v ZK

STALNO:

1. Sodelovanje z družbenopolitičnimi organizacijami v podjetju
2. Objavljanje prispevkov mladih v KURIRJU
3. Kadrovska politika
4. Stanovanjska problematika
5. Šport, rekreacija, izleti

Zdaj je čas, da pred dopusti in prazniki prodajalci prikolic kupcem kar najbolj temeljito predstavimo svoje izdelke in njihove prednosti.

Po večjih mestih v Zapa-

la ADRIA udeležena na vseh teh razstavah v organizaciji trgovca, ki je za to področje tudi pristojen za prodajo.

Poudariti velja, da so te razstave prodajnega značaja.

trgovci so s tem uspehom zelo zadovoljni.

Od 9. do 14. februarja je naša firma IMV ADRIA WOHNWAGEN, VERTRIEBS G. m. b. H., Muen-

chick ob glavnem vhodu v razstavno halo, kjer se je vsak obiskovalec najdlje zadrževal.

Na sejmu je bilo prodanih največ naših prikolic, prič-

Z rastave prikolic v Münchnu

dni Nemčiji, kot na primer v Hamburgu, Kielu, Frankfurtu, Essnu in Muenchnu, so bile januarja in februarja 1973 pokrajinske razstave prikolic. Kot običajno je bi-

Ob tej priložnosti veliko trgovcev proda skoraj polovico letne prodane količine. Na letošnjih razstavah je bila po številu prodanih prikolic ADRIA na prvih mestih in

chen, razstavljala vse tipe ADRIA in JUNIOR prikolic na razstavi v Muenchnu na razstavnem prostoru 300 m². Slika prikazuje razporeditev prikolic na prostoru

kujemo pa, da bo med kupci tudi precej tistih, ki se na sejmu še niso mogli dokončno odločiti.

S. BLATNIK